

Fredagen den 20 januari

Kl. 09.00–12.58

---

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:222

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:222 Fyrverkerier

av Marie Granlund (S)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 3 februari 2017.

Stockholm den 17 januari 2017

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2016/17:227

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:227 Otryggheten i Malmö och Skåne

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 3 februari 2017.

Stockholm den 17 januari 2017

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2016/17:229

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:229 Utvärdering av sjöfyllerilagen

av Maria Stockhaus (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 3 mars 2017.

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2016/17:FPM55 Anpassning av regler för genomförande av EU-rätten på EU-nivå KOM(2016) 798, KOM(2016) 799 till konstitutionsutskottet

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2016/17:3581 till skatteutskottet

2016/17:3578 till utrikesutskottet

2016/17:3586, 3590, 3594 och 3599 till utrikesutskottet

2016/17:3585, 3589, 3593 och 3596 till utrikesutskottet

2016/17:3580, 3591 och 3595 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2016) 854 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 mars.*

KOM(2017) 11 till arbetsmarknadsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 mars.*

*Svar på
interpellationer*

§ 4 Svar på interpellation 2016/17:161 om statliga beredskapsjobb

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig varför jag och regeringen prioriterar dessa statliga beredskapsjobb i stället för jobb som skapas av efterfrågan i RUT-branschen.

Regeringen har gjort satsningar på RUT-avdraget genom att utvidga det till att omfatta fler sektorer. Sedan den 1 augusti i år omfattar RUT-avdraget även ytterligare trädgårdstjänster, flyttjänster och it-tjänster. Efter regeringens förslag i budgetpropositionen för 2017 kommer RUT-avdraget från och med årsskiftet att även inkludera reparationer och underhåll av vitvaror. Skatteverkets senaste uppgifter indikerar att användandet av RUT-avdraget är det högsta någonsin. Det är positivt att personer får arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Samtidigt som utvecklingen i den svenska ekonomin och på arbetsmarknaden är mycket positiv finns det även i fortsättningen utmaningar bland annat till följd av förra årets rekordstora flyktingmottagande. En betydande andel av de nyanlända som nu ska etablera sig på arbetsmarknaden har kort utbildning. För dessa personer kan ett jobb med en subvention vara en möjlig väg in på arbetsmarknaden. Erfarenhet visar att det främst är privata företag som använt sig av subventionerade anställningar. Regeringen anser att det nu är dags att även staten genom de statliga myndigheterna tar sitt ansvar och erbjuder jobb med lägre kvalifikationskrav för att ge fler personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ett framtida arbete, arbetslivserfarenhet och lön.

Det finns en mängd arbetsuppgifter inom de statliga myndigheterna som i dag inte utförs alls. De moderna beredskapsjobben i staten ska bestå av arbetsuppgifter med lägre kvalifikationskrav som i dag inte utförs alls eller i otillräcklig omfattning.

Anf. 2 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret på min interpellation, som jag av olika anledningar har skrivit.

Det diskuteras mycket om alltifrån beredskapsjobb till andra av regeringen konstruerade arbetsmarknadsinsatser, vilket inte behöver vara så illa i alla lägen. Men för beredskapsjobben har regeringen ett mål på 500 under 2017 och 5 000 fram till 2020. Om de jobben kommer att få samma utveckling som andra reformer som regeringen har sjösat, till exempel 35 000 utlovade beredskapsjobb som blev ett par hundra när mer än halva mandatperioden har passerat, är det inte så bra för dem som jobben avser. Samtidigt har vi sett att reformen av RUT-avdraget har skapat många nya jobb och nya företag. För många personer innebär detta det första jobbet, och för många är det också det första jobbet i Sverige.

RUT-avdraget kommer att omfatta fler sektorer. Det är tur för regeringen att Alliansen ställer krav. Denna fråga drevs inte av regeringen, och regeringens budgetpartner Vänsterpartiet drev en linje som var helt tvärt emot. Regeringen har skurit ned på beloppet i RUT-avdraget. Rätt ska vara rätt. Därför föreslår Moderaterna en tredubbling i budgeten för RUT-avdraget.

Detta förslag lägger vi inte fram bara för att det är skoj utan för att vi har sett att RUT ger verkan, resultat, jobb och en väg in på arbetsmarknaden för personer som under lång tid har stått långt ifrån arbetsmarknaden. Vi kan förvisso se att det går bra för Sverige och framför allt för dem som står nära arbetsmarknaden och har det lätt, men vi ser samtidigt att de som står långt ifrån arbetsmarknaden blir fler och hamnar ännu längre från arbetsmarknaden. Jag har därför svårt att förstå varför man väljer att lägga krutet på statliga beredskapsjobb i stället för på riktiga jobb i en växande bransch. Denna bransch har med hjälp av RUT-avdraget gått från att i stor utsträckning vara svart till att vara vit.

Antalet som gör RUT-avdrag har ökat konstant sedan det infördes. Men nu kan vi se att antalet inte ökar i samma omfattning, och det finns tydliga indikationer från branschen att det finns en oro för att behöva göra neddragningar.

Det är alltså fråga om 500 statliga beredskapsjobb 2017 och 5 000 fram till 2020. Detta ska vara i kombination med traineejobb och annat som inte

har levererats. Dessutom avvecklas den så kallade sysselsättningsfasen. Den har ersatts av utanförskap snarare än av sysselsättning.

Det vi kan se från regeringens sida är en konstant politik som leder till att jobben blir färre. Alla oberoende bedömare gör bedömningen att regeringens budget leder till färre jobb i Sverige. Jag vill höra lite mer från ministern om dessa frågor.

Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig börja med att återge en oberoende bedömare. Kreditvärderingsinstitutet Moodys presenterade i går en bedömning av Sverige. Man sa att Sverige sticker ut som ett land som har gjort i princip allt rätt när det gäller att öka tillväxten. Sverige är en oas i en orolig omvärld med en stark utveckling på arbetsmarknaden.

Det finns andra rankningar där Sverige hamnar mycket högt när det gäller viljan att investera och innovationskraft. Det råder i dag en mycket hög investeringstakt i det privata näringslivet. Det visar en tilltro till den ekonomiska politiken som regeringen för. Det är alltså inte sant att en lång rad oberoende bedömare skulle döma ut svensk jobbpolitik. Tvärtom! Verkligheten visar att det finns en stark tillväxt av nya jobb, och Sverige bedöms vara ett land med mycket stark konkurrenskraft och med en god politik för tillväxt.

Det viktigaste är att skapa nya riktiga jobb i både privat och offentlig sektor. Det sker just nu i mycket god takt. 120 000 fler personer har ett jobb sedan den här regeringen tillträdde.

Men det finns också stora utmaningar. De utmaningarna har förändrats sedan alliansregeringens tid till den situation som råder nu. När den gamla regeringen styrde var det mycket hög ungdomsarbetslöshet. Även ungdomar med gymnasieutbildning hade svårt att få jobb. Så är det inte längre. Ungdomsarbetslösheten sjunker mycket snabbt. I princip kan sägas att ungdomar med gymnasiekompetens kommer i normalfallet att snart få arbete.

Däremot finns det en ny grupp med många nyanlända med mycket låg och dålig skolbakgrund. Det är naturligtvis en särskild utmaning när det gäller att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

RUT-avdragen är en subvention som utgår i form av skatteavdrag, och de går framför allt till privat sektor. Den reformen har varit lyckosam. Regeringen bygger ut, och RUT fortsätter att växa. Där får många sitt första jobb. Även personer med lägre kvalifikationer kan komma in på arbetsmarknaden den vägen. Det är bra!

När jag pratar med de privata arbetsgivarna säger de ofta att de gärna tar ansvar för att skapa jobb till dem som står långt från arbetsmarknaden. De välkomnar subventioner i form av till exempel RUT-avdrag för att få bättre ekonomi i detta. De säger också att staten måste sopa rent framför egen dörr. Staten är sämst på att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden.

Så kan vi inte ha det. Därför inrättar vi också moderna, statliga beredskapsjobb för att staten ska göra sitt för att bidra till att också de som står långt från arbetsmarknaden får ett arbete och en lön att försörja sig på.

Anf. 4 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag sa precis att det går bra för Sverige på många områden. Vi är i en högkonjunktur. Vi hade under åtta år en ansvarsfull alliansregering. Det är bara att läsa alla bedömningar som gjordes; det var inte så att finansministern och andra ministrar blev speciellt kritiserade internationellt under den dåvarande globala finanskrisen.

Det är ändå en väsentlig skillnad, Ylva Johansson, när vi nu har en högkonjunktur. Vi ser hur utanförskapet ökar och allt fler står långt från arbetsmarknaden samtidigt som de som har nära till arbetsmarknaden får jobb. Det är en viss skillnad när man har en global finanskris. Vi vet ju hur det såg ut i vår omvärld, där man sparade sig ur krisen, medan Sverige genom det vi gjort ändå hade så pass stabila finanser att vi faktiskt kunde investera oss ur krisen.

En viktig sak var jobbskatteavdragen, som Ylva Johansson och hennes partikamrater vid varje tillfälle valde att rösta emot: 1, 2, 3, 4 och 5. Men när man får ta ansvar för landet inser man att de inte kan avskaffas, för de var ju bra.

Det är roligt att Ylva Johansson nu säger så positiva saker om RUT-avdraget, för går man tillbaka i historien har varken socialdemokrater, vänsterpartister eller för den delen Ylva Johansson personligen prisat RUT-avdraget. Det pratades om pigavdrag och allt annat, som man då inte ville ha.

Men det man gör nu är ändå att man urholkar det beloppsmässigt. Där emot lyckades Alliansen sätta press på regeringen och se till att det utökas till fler områden, och jag tycker att det är väldigt bra att regeringen är med på det. Det finns alltså positiva saker med att vi kan göra överenskommelser med regeringen, och det är därför vi gör det i väntan på att vi ska komma i regeringsställning.

Det är nog inte så att man dömer ut Sverige som land, utan Sverige är fortfarande ett bra land. Men det är de facto så att när regeringens budget presenterades menade de oberoende bedömarna – om jag inte minns fel även Finanspolitiska rådet – att den skulle leda till färre jobb. Och när man i denna tid presenterar en budget som bedöms leda till färre jobb borde man nog vara på sin vakt.

Det regeringen också gör är att höja skatter. Man gör det dyrare och mer riskabelt att anställa. I det avseendet ser jag att man snarare försvårar för framför allt dem som står långt från arbetsmarknaden.

Det är väl bra om staten, kommunerna och landstingen tar sitt ansvar; kommuner och landsting tillhör ju oftast de största arbetsgivarna. Samtidigt är det i den privata sektorn som de flesta jobb skapas.

I RUT-branschen finns många personer med låg utbildning som stått långt från arbetsmarknaden, är unga och har kommit till Sverige nyligen. Det oroar mig att man i stället för att prioritera RUT-avdraget och förbättra och förenkla det prioriterar statliga beredskapsjobb. Jag tror inte att det löser de problem vi står inför.

Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Moderaternas bekymmer är ju att deras bedömningar sällan slår in. Man sa att om arbetsgivaravgiften för unga återställdes till en

normal nivå i stället för att lägga 20 miljarder per år på ineffektiva subventioner skulle ungdomsarbetslösheten öka. Vi gjorde det, och ungdomsarbetslösheten har sjunkit.

Man sa att en anständig ersättning för arbetslösa i arbetslöshetsförsäkringen skulle få arbetslösheten att öka. Vi höjde taket i a-kassan, och arbetslösheten fortsätter att sjunka.

Man har upprepade gånger undrat vem som ska vilja anställa i Stefan Löfvens Sverige, det Sverige som styrs av den här rödgröna regeringen. Det är alldeles uppenbart att väldigt många vill anställa: 120 000 personer fler har jobb, och vi har över 100 000 lediga jobb, varav en majoritet är svåra att tillsätta. Det finns uppenbarligen ett skriande behov av personer med rätt kompetens; många vill uppenbarligen anställa. Moderaternas problem är alltså att deras domedagsprofetior inte visar sig stämma med verkligheten.

Det var ju så, Christian Holm Barenfeld, att det var ett överskott i statsfinanserna på 70 miljarder när ni tog över regeringsmakten. Ni lämnade sedan över med ett minus på 60 miljarder. Det är facit av ert regeringsinnehav.

Nu har vi, 2015 och 2016, levererat överskott i statens finanser trots att Sverige tog emot fler flyktingar under 2015 än något OECD-land någonsin har gjort, och trots att vi gjort rekordstora satsningar på att stärka välfärden med 10 nya välfärdsmiljarder. Vi klarar av att både hålla i pengarna och säkerställa att vi kan investera i jobb och välfärd.

Herr talman! Christian Holm Barenfeld är uppenbarligen missnöjd med socialdemokratin i opposition. Där är vi faktiskt överens; jag tycker också att socialdemokratin är väsentligt bättre i regeringsställning än i opposition.

Anf. 6 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag tycker väl att det kan finnas brister hos Socialdemokraterna när de är i opposition, men jag kommer att göra mitt yttersta för att de ska få återgå till den positionen i framtiden. Men det är en annan sak, och vi kan också ha en finanspolitisk debatt här kring många olika frågor.

Nu är vi i en högkonjunktur, och det är viss skillnad jämfört med när man har gått igenom den största globala finanskrisen i modern tid. Det var ju ändå det som hände i slutet av Alliansens första mandatperiod och sedan dominerade ganska stort under den andra.

Samtidigt var det faktiskt så att Alliansen investerade. Vi såg till att den som arbetade fick behålla mer av lönen i sin plånbok, något som regeringen med Ylva Johansson – än så länge i alla fall – låter vara kvar. Men vi betade också av statsskulden rejält. Det är inte guld och gröna skogar i dag heller, utan det finns många tecken som oroar i statens ekonomi.

Om vi lägger fokus på arbetsmarknadsområdet och de rapporter vi ser kan vi konstatera att arbetslösheten nu, framför allt tack vare högkonjunkturen, minskar på många områden, men inte för dem som står långt ifrån. De indikationer som kommer är samtidigt att detta inte kommer att fortsätta, utan arbetslösheten börjar stiga igen i slutet av mandatperioden.

Det är oroande, framför allt om man då har en situation där regeringen gång efter annan presenterar förslag som gör det mindre lönsamt att arbeta och mer lönsamt att inte arbeta, samtidigt som man dessutom försvårar,

fördyrar och gör det mindre attraktivt att driva och starta företag och anställa. Det oroar mig, och det tycker jag att vi bör diskutera än mer framöver.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är nödvändigt, menar jag, att även föra en diskussion om den ekonomiska politiken när man diskuterar jobben. Arbetsmarknadspolitik kommer aldrig att vara lösningen på arbetslösheten. Det måste föras en ekonomisk politik och en samlad politik för en stark tillväxt och nya jobb så att arbetsgivare kan och vill efterfråga arbetskraft – det är A och O.

Arbetsmarknadspolitiken har också sin roll att spela för att hjälpa människor att få arbete och för att hjälpa arbetsgivare att hitta personer med rätt kompetens. Men ekonomisk tillväxt är helt nödvändigt.

Det är ju inte så, som Christian Holm Barenfeld vill göra gällande, att Sverige bara rider på en våg. Jag återkommer igen till kreditvärderingsinstitutet Moodys, som i går sa att Sverige sticker ut i jämförelse med andra länder genom att göra i princip allting rätt, på område efter område, när det gäller att skapa tillväxt. Det ger inte en bild av att Sverige liksom glider med tillsammans med alla andra länder som det går bra för.

Moodys säger också att Sverige är som en oas i en orolig omvärld, där företag faktiskt vågar investera. Så ja, vi har en högkonjunktur, men regeringen för också rätt politik för att vi ska kunna dra nytta av högkonjunkturen och skapa så många jobb som möjligt.

Vi har en mycket stark utveckling, men den kommer inte alla till del. Därför behövs också riktade insatser, till exempel subventioner för RUT-tjänster och subventioner för statliga moderna beredskapsjobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2016/17:166 om delegationen för att bryta långtidsarbetslöshet

Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vilken inverkan den nya delegationen kommer att ha när det gäller att bryta långtidsarbetslöshet och underlätta för nyanlända att komma i arbete.

Det snabbt växande antalet deltagare i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag innebär att antalet i arbetskraften som varit kort tid i landet kommer att öka. Eftersom det kan ta längre tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden kan denna situation komma att motverka en nedgång i arbetslösheten. Den situation som Sverige befinner sig i innebär såväl utmaningar som möjligheter. Regeringen har identifierat ett antal områden som behöver utvecklas och förstärkas för att bygga ett samhälle som håller ihop och för att motverka segregation. Det handlar om långsiktiga reformer, såsom investeringar i jobb, utbildning, boende, välfärd och jämlikhet.

För att kunna bryta segregationsmekanismer och lyfta socialt utsatta områden har regeringen initierat ett reformprogram som kommer att pågå mellan 2017 och 2025. Reformprogrammet innehåller fem utvecklingsområden, där minskad långtidsarbetslöshet är ett. Regeringen avser att under 2017 tillsätta en delegation som bland annat ska arbeta för att skapa jobb, minska trångboddhet och med andra åtgärder för en förbättrad välfärd. Delegationens utvecklingsarbete är bara en del i regeringens arbete med att bekämpa långtidsarbetslösheten.

Arbete är nyckeln till nyanländas etablering i Sverige. Arbete ger, förutom egenförsörjning, möjligheter att utveckla kunskaperna i det svenska språket och om det svenska samhället. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer. Över hälften av ökningen har tillkommit bland utrikes födda.

Trots den goda utvecklingen är det problematiskt att en allt större andel av de arbetslösa har en svag ställning på arbetsmarknaden och därmed riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet. Det gäller framför allt personer födda utanför Europa och de personer som saknar en fullföljd gymnasieutbildning.

När det gäller nyanlända är det särskilt viktigt att de samlade insatserna för mottagande och etablering fungerar väl. Regeringen har vidtagit åtgärder och avser att vidta ytterligare åtgärder i syfte att öka möjligheterna för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Bland annat har målgruppen för både traineejobben och yrkesintroduktionsanställningarna vidgats så att även nyanlända ska kunna ta del av insatserna. I syfte att stärka incitamenten för att utveckla nyanländas språkkunskaper och för att fler ska kunna få ett arbete har instegsjobben utvecklats så att stödet går att kombinera med flera typer av utbildning i svenska. Regeringen har gett Tillväxtverket i uppdrag att utifrån företagets behov stödja utvecklingen av modeller som kan öka arbetsgivares benägenhet att anställa nyanlända och personer som har varit utan arbete en längre tid. Uppdraget är ett led i regeringens arbete med att skapa förutsättningar för fler enkla jobb och enklare vägar till jobb i näringslivet.

Regeringen har dessutom gett statliga myndigheter i uppdrag att ta emot nyanlända arbetssökande på praktik. Genom förslagen i budgetpropositionen för 2017 öppnar regeringen dessutom för nya möjligheter till arbete för nyanlända genom bland annat moderna beredskapsjobb i staten och en utvidgning av extratjänsterna. Garantiprogrammen och nystartsjobben ska effektiviseras. Avsaknad av körkort är för många ett hinder för jobb. Regeringen har därför beslutat att utreda möjligheten till lån för körkortsutbildning med avsikten att förslaget ska genomföras under mandatperioden. Etableringsinsatserna ska också förbättras genom en effektivisering av etableringsuppdraget, förstärkta resurser till Arbetsförmedlingen och ökad samverkan för nyanländas etablering.

Även utbildningssystemet måste ha förmåga att möta personer med omfattande utbildningsbehov och rusta dem med de kunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden. För att stärka människors jobbchanser och förbättra matchningen på arbetsmarknaden har regeringen inlett ett nytt kunskapslyft med en satsning som fullt utbyggd omfattar ca 70 000 platser. Regeringen har även gjort en satsning på utökade resurser till kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning.

Sammantaget har regeringen vidtagit och föreslagit flera olika åtgärder för att underlätta etableringen av nyanlända på arbetsmarknaden men också motverka och förhindra att personer fastnar i långtidsarbetslöshet.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 9 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag får även i denna debatt börja med att tacka för svaret på min interpellation. Jag skrev den när jag tog del av statistik från Arbetsförmedlingen under slutet av förra året, där vi kunde se att långtidsarbetslösheten i Sverige ökar. Vi vet att utmaningarna med att integrera många av de nyanlända i Sverige är mycket stora. Utan rätt insatser riskerar långtidsarbetslösheten att bita sig fast på väldigt höga nivåer.

I regeringen är det arbetsmarknads- och etableringsministern som har ansvar för frågor rörande arbetsmarknadspolitiken och nyanländas etablering. Som ministern sa i sitt svar har regeringen för avsikt att under 2017 tillsätta en delegation som ska bidra till att vända utvecklingen i utsatta områden – en delegation som ”bland annat ska arbeta för att skapa jobb, minska trångboddhet och med andra åtgärder för en förbättrad välfärd”. I en interpellationsdebatt som jag hade med samordningsminister Ibrahim Baylan i november förra året klargjorde han att delegationen bland annat ska arbeta med att knäcka långtidsarbetslösheten.

Jag skulle vilja veta: Vilken inverkan kommer den nya delegationen att ha när det gäller att bryta långtidsarbetslösheten och underlätta för nyanlända att komma i arbete? Finns det några beräkningar – siffror och antal – om hur många nyanlända regeringen tror kommer att komma i arbete genom denna insats? Socialdemokraterna och Ylva Johansson var inför valet väldigt tydliga med att lova reformer och resultat. Däremot har det väl varit lite varierat med leveransen, för att uttrycka det snällt och diplomatiskt.

Även i svaret här tar regeringen upp extratjänster och annat. Det skulle ju levereras 32 000 traineejobb under mandatperioden. I december, när mer än halva mandatperioden hade gått, hade det blivit 245. Det skulle bli 20 000 extratjänster, vilket man sedan skulle utöka. Det behövs kanske inte riktigt än, för det är bara 1 662 personer som faktiskt har fått extratjänster. Snabbspåren för etableringen av nyanlända med utbildning eller speciell kompetens har införts, vilket är en bra grej. Men dessvärre är det bara en mikroskopisk andel av de nyanlända som deltar i detta.

Därtill avvecklar man sysselsättningsfasen. Det kan man i och för sig göra, men då är det viktigt att man har ett alternativ, och något sådant finns inte. Resultatet blir därför att de personer som har varit i sysselsättningsfasen återanpassas till passivitet och utanförskap. Där finns det mycket att önska.

Därutöver har vi RUT-avdraget, som vi diskuterade i den förra interpellationsdebatten. Vi vet att alla dessa delar är viktiga för att fler ska komma i arbete bland dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Men vi ser samtidigt att det inte ger resultat. 245 av 32 000 når väl knappt upp till godkänt?

Hur har Ylva Johansson och regeringen resonerat om vad målen är, och vilka beräkningar och utredningar har man gjort för att säkerställa att det ska bli verkstad och leverans och inte mer av traineejobbsluftslott, som låter bra på en pressträff men ger låg verkan för dem som de verkligen är avsedda för och som är i stort behov av att komma in på arbetsmarknaden?

Herr talman! Det måste vara svårt att vara moderat och försöka hitta saker att ta upp. Det är klart att Sverige har problem, så jag säger inte att det inte går att hitta negativa saker i vårt samhälle, men utvecklingen går väldigt tydligt åt rätt håll. Då försöker man hitta ett annat sätt att beskriva verkligheten.

Sanningen är ju den att när vi tillträdde var det skyhögt ungdomsarbetslöshet. Den var så hög att Sverige fick EU-stöd för att få bukt med den – andra länder i Europeiska unionen betalade för Sverige för att vi inte själva klarade av att lösa och knäcka ungdomsarbetslösheten. Det var skämmigt, tycker jag, att Sverige skulle behöva hamna där.

Nu är vi i en situation där vi har en snabbt sjunkande arbetslöshet bland ungdomar. Vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år, och det går tydligt i rätt riktning. Ingen är gladare än jag över att många ungdomar inte behöver någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd utan får jobb ändå. Precis som jag sa i vår tidigare debatt är den ekonomiska politiken helt avgörande. Arbetsmarknadspolitiken spelar också en roll, men helt avgörande är att det finns en efterfrågan på arbetskraft ute i samhället, och det gör det. De privata investeringarna är mycket höga, och de offentliga investeringarna är också mycket höga.

Vi lovade också en sjunkande arbetslöshet totalt sett. Det levererar vi också. Det är precis vad som händer: Arbetslösheten sjunker trots att vi har väldigt många nytillträdande på arbetsmarknaden. Trots att många av dem inte har de kvalifikationer som normalt krävs på arbetsmarknaden har vi en sjunkande arbetslöshet, vilket är mycket glädjande. Vi i regeringen levererar alltså i fråga om våra viktigaste vallöften. Det är alldeles tydligt.

Vi kan se på de personer som har svårast att komma i arbete. En del av dem är förstas nyanlända, men alla är inte nyanlända. Många har bott i Sverige länge. En del har aldrig kommit in på arbetsmarknaden – så har det varit under väldigt många års tid. Vi vet, av både forskning och erfarenhet, att samverkan är A och O när man ska lösa situationen för de personerna. Då kan man inte arbeta i stuprör. Då måste man få olika aktörer att dra åt samma håll och samlas kring individens förutsättningar, problem och möjligheter. Det kan till exempel handla om att kommunen arbetar tillsammans med Arbetsförmedlingen. Ibland är ett bostadsbolag med. Det kan handla om Försäkringskassan. Det kan handla om den ideella sektorn. Det kan handla om folkhögskolor och andra utbildningsanordnare. Lösningarna ser lite olika ut. Men det som är utmärkande är väldigt ofta att man kan samarbeta och använda resurserna gemensamt så att människor inte ramlar mellan stolarna.

Där kommer delegationen in – den är ännu inte tillsatt. Vad det handlar om är inte att man ska ta över allt det arbete som redan görs, som ska göras och som behöver göras ännu bättre av till exempel Arbetsförmedlingen, utan det handlar om att se till att man kan samordna resurserna på ett ännu bättre sätt. När det gäller ungdomarna har vi redan sjösatt ett sådant samarbete – man kan säga att det inspireras av Delegationen för unga till arbete. Men när det gäller vissa områden med de allra största sociala utmaningarna är det ännu mer som behöver göras. Det är där den här delegationen kommer in. Det handlar om att få ut mer effekt av de resurser som redan satsas.

Anf. 11 CHRISTIAN HOLM BARENFIELD (M):

Herr talman! När det gäller vikten av ekonomisk politik och tillväxt för att jobben ska bli fler delar jag, kanske till skillnad från regeringens samarbetspartier, Ylva Johanssons bild. Tillväxt är något som vi måste ha. Det är oerhört viktigt för att jobben ska finnas. Det är nämligen inte arbetsmarknadspolitiken som skapar jobb. Däremot kan den på vissa sätt vara ett smörjmedel.

Men det är ändå oroande. Nu pratar vi mycket om personer som står långt från arbetsmarknaden. Som vi har sagt många gånger tidigare är det så här: För den som har nära till arbetsmarknaden, den som har låga trösklar, den som har en god utbildning och den som är etablerad på arbetsmarknaden i vårt land är det i nuläget inte några stora problem. Men när det gäller dem som inte har varit på arbetsmarknaden eller som har varit utanför arbetsmarknaden under en längre tid eller dem, en ganska stor mängd, som har kommit till Sverige under de senaste åren ser vi att utanförskapet ökar. De blir fler; de närmar sig väl miljonen.

Om vi inte gör någonting ganska drastiskt och snabbt är risken att situationen förvärras. Därtill riskerar många andra utmaningar, som kanske inte ligger på arbetsmarknadsutskottets bord, att uppstå.

Jag har absolut inget emot att man tillsätter en delegation. Anledningen till att jag skrev interpellationen var att det har varit lite oklart exakt vad den ska leda till och hur regeringen har tänkt. Jag ville bara få reda på hur regeringen tänkt, om det finns något mål och om man ser på de väldigt många personer som står väldigt långt från arbetsmarknaden.

Vi kan ha mål om arbetslösheten totalt och så vidare, men det är viktigt att vi ser till att de som inte har ett jobb och de som inte har haft ett jobb kommer ut i arbete. Där tycker jag att regeringen lämnar en del att önska. En rad andra förslag tycker jag är direkt kontraproduktiva.

Återigen tycker jag att det är oerhört viktigt att regeringen börjar leverera när det gäller jobbskapande åtgärder. Det är väl inte ovanligt – och det är inte orimligt – att regeringen och Socialdemokraterna kritiserar förslag som kommer från Moderaterna och väljer att lägga fram andra förslag. Men det är väl så att bara alliansregeringens jobbskatteavdrag under första året ledde till fler nya arbetstillfällen än vad den nuvarande regeringens samtliga arbetsmarknadspolitiska insatser, reformer och program har lett till.

Man behöver kanske inte rabbla upp siffrorna igen. Men det är ett faktum att det är mikroskopiska delar av de löften som Ylva Johansson, Stefan Löfven och andra inom Socialdemokraterna gav inför valet 2014 som man nu har levererat, exempelvis 245 av 35 000 traineejobb.

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är inte sant att vi alltid kritiserar förslag från oppositionen. Ibland har oppositionen bra förslag. Då tar vi till oss dem. Så bör en bra regering agera, tycker jag. Det finns många områden där Sverige mår bra av ett bredare samarbete. Det är också bra att partier kan kompromissa för att genomföra det som Sverige behöver. Det tycker jag är bra, och så tycker jag att man ska jobba.

Jag säger det igen – jag har sagt det många gånger: Regeringen har inget egenintresse av att ha så många ungdomar som möjligt i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. När ungdomsarbetslösheten snabbt minskar av att ungdomar får jobb på den reguljära arbetsmarknaden tycker jag att det är bättre än att de har en arbetsmarknadspolitisk åtgärd i form av ett traineejobb. Detta är ingenting jag sörjer.

Men, herr talman, jag kommer tillbaka till att jag också vill förstå Moderaternas politik för att på riktigt veta hur man tänker. Då vill jag passa på att ställa en fråga till Christian Holm Barenfeld. Det är en fråga som jag ännu inte har fått svar på från Moderaterna. Det är frågan om incitamenten för den som står långt från arbetsmarknaden och som är arbetslös.

Moderaterna argumenterar för att den som är nyanländ i Sverige och som är arbetslös och deltar i etableringsuppdraget ska kunna få dubbel ersättning. Man ska alltså kunna ta ett jobb och få full lön samtidigt som man behåller hela sin ersättning i etableringsuppdraget. Det skulle ge incitament för människor att ta ett jobb. När det gäller arbetslösa som har ersättning från arbetslöshetsförsäkringen, a-kassan, argumenterar Moderaterna för att man ska sänka ersättningen för dem. Man ska alltså sänka taket, så att de får ut mindre pengar. Det skulle ge incitament för fler arbetslösa att ta ett jobb.

Jag kan förstå de teoretiska resonemangen bakom båda tankarna. Men det jag inte förstår är hur man kan ha dem samtidigt. Hur är egentligen Moderaternas syn i fråga om incitament för arbetslösa att komma i arbete? Är det bra att man så att säga kan få dubbel ersättning, eller är det bra att man har låg ersättning?

Anf. 13 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Det är väl bra att regeringen inte är negativ till allt som oppositionen säger. Vi levererar en massa bra förslag där jag gärna skulle få stöd från regeringen. Det handlar bland annat om att se till att utanförskapet minskar och att de som befinner sig långt från arbetsmarknaden kommer in på arbetsmarknaden.

Vi vill genomföra en förstajobbetanställning. Jag tycker att det vore bra om regeringen kunde återställa och möjligen utöka beloppen i RUT-avdraget. Man kan sänka kostnader och skatter för att anställa. Och det handlar om regler när det gäller att driva företag. Man kan framför allt avstå från de skadliga förslagen och skadliga skattehöjningar som leder till att det snarare blir färre jobb än fler.

När det gäller incitament är det rimliga att bidraget ska dras ned när man har en inkomst. Men problemet är att vi hamnar i situationer där det är extremt stora marginaleffekter. I vissa fall är det direkt olönsamt att ta ett jobb. Det kanske inte är så i extremt många fall. Men det finns fall där det är missgynnande att ta ett arbete. Det finns fall där det inte alls är lönsamt. Sedan finns det fall där det är en väldigt låg lönsamhet i att gå från att inte arbeta till att arbeta. Det är en av delarna. Den viktiga delen, som vi säger, är att det oavsett var man befinner sig alltid ska vara mer lönsamt att arbeta än att inte arbeta. Sedan är de svenska systemen ganska omfattande och ganska komplicerade. Det gör att det blir lite olika förslag i olika delar. Men grunden bör vara att man ska få mer pengar i plånboken när man tar ett arbete. Det är det som Alliansen hela tiden ...

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Christian Holm Barenfeld, för svaret, men det kvarstår ändå frågor. Det är ju så i dag att det i varje fall lönar sig att ta ett arbete jämfört med att få etableringsersättning, a-kassa eller annat stöd, utom just när det gäller deltidsstämplingen. Men den håller vi att på att lösa så att det också där alltid ska löna sig att ta ett arbete, för jag tror att det är ett viktigt incitament.

Det ska alltid löna sig att arbeta, men det är också viktigt att vi alltid ställer krav på människor att arbeta. Det ska inte vara ett fritt val om man ska ta ett jobb eller om man ska leva på någon annan typ av försörjning. Det är det inte. Alla människor som kan arbeta måste arbeta, så det är inte bara en incitamentsfråga.

Vi röstade i december om Moderaternas förslag som innebar att om man har ersättning från etableringsuppdraget ska man inte bara kunna jobba extra utan att det påverkas – så är det i dag – utan man ska även kunna ta ett fulltidsarbete utan att det påverkar ersättningen.

Jag tror att det är väldigt olyckligt med den typen av dubbla signaler, som om personer som är nyanlända i Sverige skulle behöva andra typer av incitament än de som har bott här längre tid. Jag tror precis tvärtom; vi ska ha så lika system som möjligt, och jag kommer att återkomma till riksdagen med fler förslag som jämställer så att vi kan ställa samma krav på nyanlända som vi gör på alla andra arbetslösa och förstås också erbjuda samma typ av stöd och möjligheter att få hjälp att komma i arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellationerna 2016/17:202 och 203 om anställnings- skyddet i LAS

Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Helén Pettersson har frågat mig om jag har för avsikt att göra förändringar i LAS så att lagstiftningen återigen skyddar anställningen för Sveriges löntagare.

Annelie Karlsson har frågat mig om jag har för avsikt att vidta åtgärder för att LAS återigen ska skydda anställningen för löntagare.

Interpellanternas frågor ställs mot bakgrund av den nyligen meddelade domen i Arbetsdomstolen, där ett antal anställda i en butik blev erbjudna fortsatt anställning i en arbetsbristsituation men med ett lägre arbetstidsmått – så kallad hyvling.

En utgångspunkt i den svenska arbetsmarknadsmodellen är att arbetsgivaren har rätt att leda och fördela arbetet. Samtidigt innebär den svenska modellen också att arbetstagarorganisationerna har stor möjlighet och ansvar att säkerställa att arbetstagarernas intressen tas till vara, till exempel i en arbetsbristsituation.

Vid arbetsbrist är arbetsgivaren skyldig att om möjligt erbjuda skälig omplacering innan uppsägning får ske, i enlighet med LAS. Ett erbjudande om omplacering behöver inte ges i turordning och kan innebära försämrade villkor, till exempel i form av ett lägre arbetstidsmått. Om däremot

Prot. 2016/17:58
20 januari

-----

*Svar på
interpellationer*

uppsägning faktiskt sker måste arbetsgivaren tillämpa turordningsreglerna i LAS.

Heltid ska vara norm på arbetsmarknaden. Alla som jobbar i Sverige ska kunna leva på sin lön. Jag ser därför allvarligt på när enskilda hamnar i en situation där de har svårt att försörja sig och planera sin framtid, trots att de arbetar. Det gäller inte minst för kvinnor, som arbetar deltid i större utsträckning än män.

En risk med hyvling är att den kan inverka negativt på sysselsättningen och omställningsförmågan på svensk arbetsmarknad, om anställda tvingas gå ned i arbetstid utan reell möjlighet att ersätta den förlorade arbetstiden med annat arbete. Att det potentiella arbetsutbudet inte utnyttjas leder till samhällsekonomiska förluster.

Mot bakgrund av den svenska modellens funktionssätt är det min förhoppning att arbetsmarknadens parter hittar en ändamålsenlig lösning av frågan. Regeringen följer utvecklingen av frågan om hyvling nära. Jag har också nyligen bjudit in berörda arbetsmarknadens parter för att informera mig mer om läget.

Anf. 16 HELEN PETTERSSON i Umeå (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Begreppet ”hyvling” som vi diskuterar innebär alltså att arbetsgivare sänker arbetstid för de anställda generellt på en arbetsplats. Det normala vid arbetsbrist har annars varit att man kallar facket till förhandling om de nedskärningar som man behöver göra, och till grund för de förhandlingarna ligger turordningsreglerna i LAS, lagen om anställningsskydd.

Detta är liksom ryggraden i den svenska arbetsmarknadslagstiftningen. Det är det som försäkrar arbetstagare mot arbetsgivares godtycke. Det är lagen som ger tryggheten att kunna påtala brister och problem på en arbetsplats utan att du för den sakens skull behöver vara den första som får gå vid arbetsbrist. Det är lagen som ger trygghet i anställning – trodde vi.

Arbetsbrist och uppsägningar kommer alltid att förekomma på arbetsmarknaden. Men lagen har varit garanten för att det sker under ordnade former. Med Arbetsdomstolens nya tolkning kan alltså hyvling av arbetstid ske utan facklig förhandling och utan hänsyn till turordningsregler, utan någon ordning och reda.

För de arbetstagare som drabbas av detta finns det alltså inte längre någon trygghet att finna i lagen och inga regler att luta sig emot. Jag anser att det är en stor lucka som har blottlagts i lagstiftningen.

Den anställda som drabbas har väldigt lite eller ingenting att sätta emot när detta sker. Hyvling är nämligen numera enligt Arbetsdomstolen likställt med omplacering, och vi vet att tackar du nej till en omplacering blir du av med din anställning, och du får dessutom karens i a-kassan. Ingen har råd att säga nej.

Enligt mig är arbetsbrist det enda rimliga sättet att se på behovet av att minska antalet arbetade timmar på en arbetsplats, och då ska det förhandlas. Det blir orimligt att se det på ett annat sätt.

Den svenska modellen vilar på lagstiftning i grunden och, utöver detta, kollektivavtal mellan parterna. Lagstiftningen är en grund som gäller alla på svensk arbetsmarknad. Kollektivavtalen gäller för de arbetsplatser där sådana avtal finns.

I dag finns det lite olika siffror på hur många människor som arbetar på arbetsplatser utan kollektivavtal i Sverige, men lågt räknat är det nog runt 500 000 som jobbar på arbetsplatser utan avtal. Då är lagen den enda regleringen. Att lämna över den här frågan till parterna kan därför möjligen, och jag menar verkligen möjligen, hjälpa dem som jobbar på arbetsplatser som omfattas av kollektivavtal. Men det är ganska många som kommer att stå utanför. Möjligheten att förhandla fram starka skrivningar om anställningstrygghet i kollektivavtal varierar också från bransch till bransch.

Jag välkomnar att ministern har bjudit in arbetsmarknadens parter för att diskutera hur de kan komma vidare och få skrivningar om detta, men jag anser ändå fortfarande att grundtryggheten i lagen om anställningsskydd behöver stärkas.

Anf. 17 ANNELIE KARLSSON (S):

Herr talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson!

Det domen i Arbetsdomstolen visar är att dagens lagstiftning bara skyddar anställningen som sådan och inte antalet timmar. Det har inte bara Handelsanställda nu fått erfara, utan det har också andra sedan domen föll i slutet av november fått erfara.

Arbetsgivare väljer att göra en omorganisation, och de kan helt godtyckligt halvera tjänsten för den man vill bli av med utan någon hänsyn till hur länge personen i fråga har jobbat och utan att ge någon tid för den enskilda att ställa om sig. Detta tillåter nu vår lagstiftning, och det är enligt mitt sätt att se det helt orimligt, vilket även Helén Pettersson beskrev i sitt inlägg.

Vi vet att berörda fackförbund kommer att göra vad de kan för att tillsammans med sina motparter reglera frågan i sina kollektivavtal. Men det viktiga är att det lagstiftaren tillåter ansvarar också lagstiftaren för. De företag som, precis som Helén Pettersson redogjorde för, herr talman, på grund av medvetna beslut eller okunskap står utanför kollektivavtalsmodellen kommer att kunna tillåtas att hyvla sina anställdas timmar på ett sätt som kanske framtidens kollektivavtal skulle kunna förbjuda.

De uppåt 15 procent av de anställda på den privata arbetsmarknaden som saknar kollektivavtal skulle vi på det sättet kunna göra rättslösa. Över en halv miljon anställda skulle vara utan skydd.

Lagstiftaren lägger bottenplattan, och parterna bygger på. Det är den ordningen vi har. Om man i förhandlingar ska få in nya skrivningar i avtalet gissar jag att det är en fråga som parterna inte kommer att vara helt överens om. Det visas ju i praktiken att arbetsgivare har haft en vilja att göra de här hyvlingarna, och det innebär i förhandlingen att fackföreningarna eventuellt kommer att behöva sälja någonting annat för att få in detta i kollektivavtalen. Så fungerar ju förhandlingar i praktiken.

Jag tycker att det är orimligt att fackföreningarna nu ska behöva strida för att få tillbaka den ordning som lagstiftningen har gett rätt till sedan 70-talet. Lagstiftningen har tjänat oss väl. Den har skapat ordning och reda, och den har gett trygghet genom att löntagare har samma förutsättningar.

Som lagstiftare har vi inte alls haft någon ambition att ändra den delen, i alla fall inte vi socialdemokrater. Arbetsdomstolen har däremot gett oss anledning att se över lagen nu. Den måste stärkas för att återigen bli ett skydd för anställda. Lagen om anställningsskydd ska vara just lagen om

anställningsskydd – inte bara lagen om anställning, som den har kommit att bli efter den här domen.

Jag hoppas att vi kan vara överens både om problembeskrivningen och om att det finns behov av att åtgärda det här.

Anf. 18 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Helén Pettersson och Annelie Karlsson, för att ni ställer en mycket viktig fråga!

Domen i AD har upprört många och är en fråga som diskuteras just nu. Jag har självklart tagit del av domen. Jag har ingen som helst anledning att recensera eller kommentera den, men det är alldeles klart att det finns olika perspektiv som man kan säga lite grann krockar med varandra.

Å ena sidan kan man vid en omorganisation inte alltid få ett jobb med samma eller motsvarande villkor som det förra. Det är ganska självklart. Å andra sidan är det i en situation med arbetsbrist naturligtvis olyckligt att erfaren arbetskraft inte kommer ut på arbetsmarknaden.

Vi har nu en situation i Sverige med över 100 000 lediga jobb. Här och nu talar vi mycket om handeln. Inom handeln vittnar arbetsgivare om hur jobbigt det är att hela tiden lära upp ny personal. Man skulle vilja ha mer erfaren personal att anställa. Det är klart att i en situation där erfaren personal i stället jobbar färre timmar kommer inte de övriga timmarna vare sig individen till del i form av lön och inkomst eller arbetsmarknaden till del i form av erfaren arbetskraft som kan utföra arbete. Jag tycker att situationen är bekymmersam, och det finns verkligen anledning att diskutera den här frågan.

Innan jag går vidare i min bedömning vill jag tala med de berörda parterna, inte minst de som varit involverade i den dom som är aktuell och som har föranlett interpellationerna. Jag har därför bett att få träffa Handelsanställdas förbund, KFO och Svensk Handel. De kommer alla vid olika tillfällen att komma till mig för att diskutera, och jag ser fram emot att ta del av deras syn på situationen och på utmaningar och möjligheter i branschen men också hur man ser på framtida vägar framåt för att kunna använda arbetskraften så väl som möjligt men också ge individen goda möjligheter till trygghet och försörjning.

Anf. 19 HELÉN PETERSSON i Umeå (S):

Herr talman! Tack, ministern! Jag välkomnar verkligen de samtalen och det initiativ till samtal med parterna som ministern har tagit.

Som ministern säger har debatten kommit att handla mycket om just handeln. Jag vill göra ett medskick: Det här är en större fråga om mer än handeln. Det finns fler branscher, till exempel fastighetsbranschen och hotell och restaurang, och det finns ingenting som hindrar att man applicerar detta på precis vilken arbetsplats som helst eftersom det är en dom från Arbetsdomstolen som gäller generellt på svensk arbetsmarknad. Fler parter behöver nog involveras i detta.

En annan sak som ministern nämner i sitt svar är att detta också är en uppenbar jämställdhetsfråga. I de branscher där hyvling redan nu har blivit ett begrepp som man känner till, där jobbar många kvinnor. Man har lägre löner, mer av tillfälliga anställningar och sämre anställningsvillkor än i

många andra delar av svensk arbetsmarknad. Hyvling har inte bara en direkteffekt i form av mindre inkomst just denna månad eller framöver utan kommer också att ha effekt på de framtida pensionerna, och de effekterna blir stora. Enda sättet att hantera de stora skillnaderna mellan kvinnor och män när det gäller pensioner är att vi tar tag i det redan för dem som är i arbetslivet så att kvinnor och män har samma villkor där. Det är en dimension som man behöver ta med sig in i de här samtalen.

Jag vill också understryka det som Annelie Karlsson tar upp i sitt inlägg om vad som händer när man för in nya frågor i kollektivavtal. Det gör man på bekostnad av någonting annat eftersom det är ett givande och ett tagande. Jag har svårt att försvara att man ska sälja någon av de rättigheter som man har lyckats förhandla sig till inom olika branschavtal för att täppa till ett hål i en lagstiftning som vi i denna lokal ansvarar för att den ska vara så stark som den är avsedd att vara. Det är också ett medskick.

Om man inte täpper till för hyvling i lagstiftningen är det att acceptera att arbetstagare i vissa delar av svensk arbetsmarknad står helt utan anställningstrygghet. Det är att acceptera att godtycket får större utbredning på arbetsplatserna och att många människor blir helt beroende av att försöka få jobba extra timmar hos sin arbetsgivare för att få ihop vardagen och få en rimlig inkomst och därför alltid måste stå till arbetsgivarens förfogande. Det är inte alls så jag ser ett modernt arbetsliv och en modern arbetsmarknad.

Jag önskar verkligen arbetsmarknadsministern lycka till i samtalen som ska komma. Jag hoppas att de utvidgas. Men jag hoppas också att vi kommer att landa i ett förslag till en förstärkning av lagen om anställningsskydd så att den faktiskt blir ett reellt skydd för alla på svensk arbetsmarknad.

Anf. 20 ANNELIE KARLSSON (S):

Herr talman! Det känns bra att vi har en arbetsmarknadsminister som precis som jag och Helén Pettersson ser behovet av stark lagstiftning. Det känns bra att vi är överens om att en stark lag om anställningsskydd kommer att behövas på den framtida arbetsmarknaden.

Jag har hanterat många ärenden genom åren som facklig företrädare där LAS har varit avgörande för de resultat som vi har fått i förhandlingar. Man har kunnat hänvisa till först in sist ut. Man har kunnat göra avtalsturordningar och skydda den kompetens som krävs för att företaget ska fungera. Det har funnits en självklar ordning som har gett stabilitet och trygghet åt de anställda. Det är den ordningen som vi måste se till att fortsätta ha på svensk arbetsmarknad. Det är en ordning som ett välfärdsland som Sverige förtjänar.

Jag har redan hört om privata vårdföretag i Helsingborg som har hyvlat på hemtjänsten. Man har hyvlat på vårdföretag i Halmstad. Man har hyvlat i Falkenberg. Det förekommer alltså redan nu en rörelse i alldeles fel riktning, vilket gör mig helt övertygad om det här behovet.

Jag träffade så sent som i går eftermiddag företrädare för Kommunal i Hässleholm hemma i min valkrets. De hade redan känt av att arbetsgivare hade läst domen och börjat använda sig av den. Jag vill med det understryka behovet för arbetsmarknadsministern. Människor ute i landet väntar på oss. Det är vi som ska skapa förutsättningar för en fortsatt trygg arbetsmarknad och skydda löntagares anställningar.

Jag tycker precis som Helén Pettersson att det är föredömligt att ministern träffar parterna. Jag ser fram emot ett gott resultat, och jag ser fram emot att vi kommer att kunna skydda anställda genom en stark lagstiftning även i framtiden.

Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tar också del av den oro som Annelie Karlsson och Helén Pettersson ger uttryck för här. Det är många löntagare som känner oro för hur det ska bli i framtiden med deras jobb och deras arbetsplatser, och det gäller företrädesvis kvinnor och kvinnodominerade branscher.

För den som lyssnar på debatten är det viktigt att poängtera att ingen lagändring är gjord. Regeringen har inte ändrat LAS för att tillåta hyvling, utan det är en praxis och dom i Arbetsdomstolen som har visat att lagen tillåter detta. Så kan man säga att situationen är.

Som jag har sagt tidigare är jag inte beredd att här i dag ta ställning till och bedöma situationen. Jag vill tala med parterna innan jag gör det.

Låt mig ändå få göra en reflektion, nämligen att det faktiskt lite grann är två perspektiv som krockar. Vi har den svenska arbetsmarknadsmodellen med den svenska arbetsmarknadspolitiken, som faktiskt nästan bejakar att en del företag läggs ned eller att människor sägs upp för att omställning ska bejakas. Vi har en överenskommelse som har tjänat Sverige mycket väl om att inte till varje pris skydda arbeten utan att skydda löntagare genom att ha en trygghetsförsäkring vid omställning, genom att parterna tar ett ansvar genom omställningsavtalen, genom att ha en aktiv arbetsmarknadspolitik och genom att ha en solidarisk lönepolitik som utsätter alla arbetsgivare för samma eller liknande lönetryck, så att inte den som går dåligt subventioneras utan att ett förändringstryck faktiskt upprätthålls.

Denna modell har tjänat Sverige mycket väl, och den bygger på att när det är arbetsbrist blir personer arbetslösa och kan sugas upp av andra jobb på arbetsmarknaden.

Man kan säga att lagen om anställningsskydd är uppbyggd på ett annat sätt. Där är fokus att faktiskt undvika uppsägning och att reglera när uppsägning ändå måste ske – på vilket sätt och i vilken ordning.

Då kan man säga att dessa lite grann står i motsättning till varandra. Det är i varje fall lite olika perspektiv, och båda perspektiven är viktiga på arbetsmarknaden.

Det som vi nu har sett är att skyddet för att inte bli uppsagd också har kunnat användas i en situation då facken menar att det i själva verket handlar om en arbetsbristsituation och inte en omorganisation.

Det är alltså dessa två perspektiv, och jag är, som sagt, ännu inte beredd att ta ställning till hur jag ska bedöma detta. Men jag är bekymrad, och jag har inte heller tillräcklig kunskap för att säga hur omfattande problemet är. Men jag möter samma oro som interpellanterna, där många säger att de har hört eller befarar att det ska komma hyvlingsbeslut på deras arbetsplats. Detta är därför definitivt en fråga som regeringen har anledning att följa mycket noga.

Anf. 22 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för detta. Det är inte alls konstigt att vi delar synen i fråga om grunden på svensk arbetsmarknad och hur den är

uppbyggd. Men jag har kanske en lite annorlunda syn på lagen om anställningsskydd, och jag ser inte att den står i motsättning till den svenska modellens ibland något karga syn på företag, uppsägningar och annat. Lagen om anställningsskydd är nämligen en del av den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Ja, ibland måste folk sägas upp eftersom det ibland råder arbetsbrist på företag. Då ska man försöka omorganisera och minska personalstyrkan för att företaget ska kunna fortsätta att arbeta på samma villkor som alla andra. Men när dessa uppsägningar sker måste de ske med ordning och reda. Det måste finnas något slags grundtrygghet för de anställda, så att de vet att dessa uppsägningar går rätt till och att någon inte blir av med jobbet för han eller hon kanske inte är den som arbetsgivaren sätter högst upp på sin privata lista över favoritpersoner.

Därför ser jag att lagen om anställningsskydd verkligen snarare kompletterar den svenska modellen än står i motsats till den.

Vi delar, som sagt, den grundläggande synen på svensk arbetsmarknad. Men för att den svenska modellen ska fungera krävs det att vi har en fast och hållbar lagstiftning i grunden att arbeta utifrån när det sedan tecknas kompletterande kollektivavtal och annat.

När vi ser att det finns luckor i denna lagstiftning är det också vår skyldighet som parlamentariker i denna lokal att titta på vad vi kan göra för att stärka den.

Anf. 23 ANNELIE KARLSSON (S):

Herr talman! Jag tänker inte bli så långrandig. Jag håller helt med Helen Pettersson i hennes beskrivning av lagstiftningen, och det behöver inte upprepas.

Men jag vill ändå passa på att tacka Ylva Johansson för svaret. Jag tror att vi kommer att få höra denna diskussion framöver, och jag kommer att följa resultatet av de partsgemensamma samtal som Ylva Johansson kommer att ha.

Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi kan fastslå att lagen om anställningsskydd ska skydda just anställningen och inte bara vara en lag om anställning. Det är en viktig princip att det ska vara en lag om anställningens skydd och inte bara vara en lag om anställning. Jag hoppas att vi kommer att landa i att vi får en lagstiftning som återigen ser till att det är så det fungerar på svensk arbetsmarknad.

Anf. 24 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig göra ett förtydligande. Nej, LAS står definitivt inte i motsättning till den svenska arbetsmarknadsmodellen. Men det finns lite olika perspektiv i förhållande till hur vi hanterar omställning på arbetsmarknaden och skyddet för individens anställning.

Arbetsmarknaden förändras hela tiden, och nya utmaningar tillkommer hela tiden. Då är det klart att vi måste ha en lagstiftning som är relevant och robust i förhållande till de utmaningar och den situation som vi har i Sverige, där kollektivavtalen hanterar den flexibilitet och de snabba lösningar som krävs och som har tjänat Sverige väl. Det är en modell som den här regeringen vill behålla.

Jag vill tacka för debatten, som jag tror har varit klargörande för många som har lyssnat. Detta är definitivt en fråga som kommer att debatteras mer både här i kammaren och ute på arbetsmarknaden, och jag ser fram emot att fortsätta delta i denna diskussion.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:133 om det svenska stödet för Indiens medlemskap i Nuclear Suppliers Group (NSG)

Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Stig Henriksson har frågat utrikesministern hur hon kommer att agera i frågan om stöd för Indiens medlemskap i Nuclear Suppliers Group, NSG. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

NSG är en exportkontrollregim med för närvarande 48 medlemsländer, däribland Sverige. Dess arbete avser exportkontroll av listade produkter för nukleärt bruk samt andra produkter med dubbla användningsområden som kan användas i samband med utveckling eller produktion av kärnvapen.

Även om Indien inte är part till icke-spridningsavtalet, NPT, är den bredare och viktigare frågeställningen för Sverige om det vid en helhetsbedömning är bättre för det globala icke-spridnings- och nedrustningsarbetet att ha Indien med i NSG eller inte. Efter att noggrant ha studerat Indiens ansökan och hur man praktiskt har agerat rörande icke-spridning har regeringen kommit till slutsatsen att det är bättre att ha Indien med i NSG, för att där arbeta tillsammans med dem och övriga NSG-stater för en strikt global exportkontroll för att hindra spridning av kärnvapen, än att ha Indien utanför.

Indien har signalerat en tydlig vilja och strävan att delta i arbetet inom de multilaterala exportkontrollregimerna. Vid plenarmötet i Pusan i Sydkorea i mitten av oktober hälsades Indien välkommen som medlem i Missilteknologikontrollregimen, MTCR. Denna grupp syftar till att förhindra spridning av missiler som kan användas som bärare av massförstörelsevapen. MTCR är därför ett viktigt komplement till NSG.

För att effektivt kunna hindra spridning av massförstörelsevapen måste vi även få stater utanför kretsen av länder i EU, USA, Ryssland med flera – som tidigare ensamma haft tillgång till den sofistikerade teknologi som krävs på detta område – att ta sitt kontrollansvar. Med medlemskap i NSG följer ett sådant ansvar.

Anf. 26 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag blir dock inte riktigt klok på detta. Det var nämligen just Indiens provsprängning av kärnvapen 1974 som ledde till bildandet av denna grupp, det vill säga NSG. Bakgrunden var att Indien, tvärtemot givna löften, hade använt kanadensiskt importerat plutonium inte för civilt bruk, som man hade lovat, utan för att utveckla kärnvapen.

NSG har som syfte att säkra icke-spridning av kärnvapen genom riktlinjer för export av kärnteknologi och till denna relaterade produkter. Och nu ska Indien av alla länder släppas in i denna kontrollgrupp – Indien, som inte ens skrivit på fördraget om icke-spridning av kärnvapen! Det blir jag inte klok på. Man kan kanske säga att det är bättre att ha pyromanen anställd i brandkåren än utanför, men det är sällan vi resonerar på det sättet.

År 2006 ingick USA ett avtal med Indien om handel med kärnteknik med mera för civilt bruk, det vill säga det Indien struntade i 1974. Då ville USA göra undantag för Indien, för detta bröt ju mot principen. Carl Bildt, som då var utrikesminister, ville förstås gå USA till mötes och stödja detta undantag. Då protesterade dock ledande socialdemokrater livligt. Exakt vad har föranlett 180-graderssvängen i denna fråga? Ett fullt medlemskap är ju mer än det man diskuterade 2006. Vad har hänt, förutom att Socialdemokraterna sitter i regeringen? Det blir jag inte heller klok på.

I vapenexportkretsar, liksom i NSG, talar man ibland om produkter med dubbla användningsområden, det vill säga både civilt och militärt. Jag tycker att politiken ska ha dubbla användningsområden; den ska vara konsekvent oavsett om man sitter i opposition eller i regering. Jag hoppas att ministern delar den uppfattningen.

USA har alltså gått vidare och föreslagit att Indien även ska kunna få fullt medlemskap i NSG. Det skulle då bli det första medlemsland som inte är part i NPT, det vill säga icke-spridningsavtalet, eller något avtal om en kärnvapenfri zon – detta trots att NSG:s principer för medlemskap kräver att stater antingen är part i och följer icke-spridningsavtalet eller är part i en kärnvapenfri zon.

Att acceptera Indien som medlem försvagar som jag ser det hela arbetet för kärnvapenedrustning, och det är flera forskares bedömning att så är fallet. Man menar att Indien inte klarar NSG:s principer för medlemskap och inte har följt de löften som gavs i samband med undantaget 2006. Till exempel säger Daryl Kimball, respekterad vd på Arms Control Association i Washington, att formeln som beskrivs lägger ribban oerhört lågt för att komma i åtnjutande av de bästa privilegierna för kärnteknikhandel och kräver inte några ytterligare icke-spridningsåtaganden.

Därför är detta särskilt förvånande, herr talman. Om man ens ska diskutera ett medlemskap är det i så fall nu det skulle finnas en möjlighet till det som utrikesministern har talat om – att det går att göra både och, det vill säga verka såväl för ökad anslutning till icke-spridningsavtalet NPT och provstoppsavtalet som för en utökad krets av länder i detta NSG.

Exakt vad gör Sverige för att åtminstone villkora Indiens medlemskap med åtaganden åt dessa håll? Det vill jag veta. Använda vårt veto ska vi tydligen inte göra, nämligen.

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Sveriges mål är och har länge varit nedrustning och att eftersträva en kärnvapenfri värld. Det får aldrig råda någon tvekan om att det är vår ingång. Vi vet alla vad ett kärnvapenkrig skulle kunna innebära. Ett sådant krig skulle i realiteten hota hela mänsklighetens existens. Vi i Sverige har under lång tid haft ett starkt engagemang i detta.

Basen för arbetet är som Stig Henriksson beskriver icke-spridningsavtalet NPT, som sedan tillkomsten har syftat till att förhindra att fler länder

skaffar sig kärnvapen, utöver de ursprungliga fem som hade det vid avtalets tillkomst – USA, Sovjetunionen/Ryssland, Storbritannien, Frankrike och Kina. Sverige har varit en stark förespråkare för arbetet och drivit på för att få alla jordens länder att skriva på. Det har också varit framgångsrikt; vi har nu en situation där nästan alla länder har anslutit sig. Utan icke-spridningsavtalet skulle vi förmodligen ha haft ett mycket större antal kärnvapenstater och därmed också dramatiskt ökade risker för ett kärnvapenkrig.

Utöver NPT finns det vi talar om i dag, det vill säga NSG – Nuclear Suppliers Group. Gruppen består av länder som har känslig kärnteknik som skulle kunna användas för att framställa kärnvapen. 48 länder, däribland Sverige, är medlemmar i detta samarbete. Det omfattar materiel både för kärnvapen och för civila ändamål, som forskning och kärnkraft. Syftet med samarbetet är att förhindra att tekniken kommer i händerna på länder som skulle vilja framställa kärnvapen. Det är en exportkontrollregim där medlemmarna åtar sig att förhindra export av känslig teknik för tillverkning av kärnvapen.

Jag sa tidigare att NPT är och har varit ett framgångsrikt avtal som Sverige har arbetat mycket hårt för att få full täckning för. Det är dock inte fullständigt, utan vi har några länder utanför – däribland Indien, som ju har skaffat sig kärnvapen ändå. Där hade vi alltså den första provsprängningen 1974. Sedan dess har det gått över 40 år. Indien säger nu att man vill vara med i NSG, och då är frågeställningen: Ska vi tillåta landet att vara med i Nuclear Suppliers Group även om det inte har skrivit under icke-spridningsavtalet?

Jag tycker att detta är ett klassiskt exempel på att inte göra det bästa till det godas fiende. Det är klart att det bästa hade varit om Indien skrotade sina kärnvapen och anslöt sig till NPT, men det är nog bara att konstatera att det inte kommer att hända – i alla fall inte i närtid. Men om Indien åtminstone åtar sig att inte sprida den teknik man har haft under väldigt lång tid, det vill säga ställer sig under den exportkontrollregim NSG faktiskt innebär, är frågan hur vi ska se på det.

Huvudfrågan för svenskt vidkommande är enligt min uppfattning vad som bidrar mest till fred och stabilitet i världen. Hur ser vi på effektivast sätt till att tekniken inte kommer i orätta händer? Bidrar vi mest till en bättre stabilitet i världen genom att ha Indien med i NSG, eller bidrar vi mest till en bättre stabilitet i världen att ha Indien utanför? Det är precis den frågeställning vi har, och enligt min uppfattning är det faktiskt bättre att ha Indien inom denna exportkontrollregim än att ha landet utanför. Det bidrar bättre till stabilitet i världen.

Anf. 28 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Vi måste fortfarande kunna se att det har skett en 180-graderssväng sedan 2006, och jag undrar på vilket sätt argumenten har förändrats så grundligt att Indien plötsligt är välkommet som full medlem i stället för att enbart ha något slags avtal. Jag undrar också vilka villkor som har ställts på Indien för att bli medlem, och om inte tillräckliga villkor har ställts undrar jag varför vi inte använder vetorätten.

Ministern säger att Sverige har arbetat och arbetar för en kärnvapenfri värld. Det håller jag helt med om, och jag tycker att det är hedersamt. Det gäller inte minst beslutet att gå med i Humanitarian Pledge och så vidare;

det är jättebra. Däremot håller jag inte alls med ministern när han säger att vi alla vet vad ett kärnvapenkrig skulle innebära. Tyvärr är det inte alls så; vi vet vad som händer i den värld vi lever i.

USA har tagit beslut om att satsa 250 miljarder dollar på tio år för att modernisera sina kärnvapen. Storbritannien har tagit ett beslut om att satsa någonstans mellan 12 och 15 miljarder pund på att modernisera sina två kärnvapenbestyckade u-båtar. Ryssland har ett ambitiöst program för att upprusta. Iskanderrobotar har flyttats till Kaliningrad, möjligen med kärnvapen – de kan i alla fall vara kärnvapenbärande. Det är ganska nära Sverige. Tydligt vet inte alla effekten av detta, och det är väldigt allvarligt.

Jag återkommer till den fråga jag har ställt. Att gå med i NSG innebär ganska stora privilegier, som man uttrycker det på Arms Control Association i Washington. Där menar man att det inte har ställts särskilt många hårda villkor. Varför inte? Det är ju nu chansen finns. Vidare vet vi att Pakistan nu, inspirerat av Indien, också har lämnat in en medlemsansökan. Kommer Sverige i rättvisans namn att välkomna även Pakistan, med samma argument? Who's next, som någon frågade sig på 1960-talet – är det Nordkorea?

Länder som Schweiz, Österrike, Irland och Nya Zeeland – länder som liksom Sverige normalt brukar arbeta aktivt mot kärnvapen – är emot att Indien ska bli medlem i NSG, enligt vad jag har kunnat inhämta. Ministern har dock kanske färskare uppgifter.

Hur förklarar ministern Sveriges nya position för dem? Den går ju i stort sett tväremot det som vi har tagit ställning för tidigare.

Ministern meddelar slutligen i sitt svar att regeringen har kommit fram till denna slutsats efter att noggrant ha studerat Indiens ansökan. Men vad gjorde ni då 2006? Tog ni då ställning utan att ha studerat ansökan noggrant? Varför denna omsvängning?

Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är ju så att världen förändras. Det är mer än 40 år sedan den första provsprängningen skedde. Det är mer än tio år sedan vi skrev 2006. Man måste alltid ta ställning till dessa frågor utifrån de förutsättningar som råder när frågeställningen kommer upp.

Det som har varit vägledande för oss är huvudfrågan: Vad är det som mest gagnar stabilitet och fred i världen? I det här fallet är vår slutsats att risken för spridning av kärnteknik – att den hamnar i orätta händer – ökar om inte Indien är med i NSG. Detta är huvudfrågan. Kan inte Stig Henriksson se den risken?

När det gäller NSG:s krav och kriterier är det fem huvudkrav som ställs för om man ska få lov att vara med. Det första är att man ska vara tillverkare av denna typ av teknik. Det andra är att man ska följa riktlinjerna som NSG har satt upp. Indien är tillverkare, och sedan 2008 följer man riktlinjerna.

Det tredje kravet är att man har en fungerande inhemsk exportkontroll med lagstiftning och verkställighet. Även detta lever Indien upp till.

Det fjärde är att man har skrivit på icke-spridningsavtalet, eller motsvarande avtal, och även har skrivit på IAEA-avtalet. Det är ju detta vi diskuterar – Indien har skrivit på IAEA-avtalet, men man har inte skrivit

på icke-spridningsavtalet NPT. Det andra kriteriet lever man dock som sagt upp till.

Det femte och sista kravet är att man verkar internationellt för nedrustning av massförstörelsevapen, vilket Indien faktiskt gör. Dessutom har Indien ett ensidigt proklamerat stopp för provsprängningar av kärnvapen.

Till grund för dessa fem kriterier ligger också en bör-formulering – det vill säga att medlemmar bör leva upp till detta.

Av dessa fem krav kan man säga att Indien åtminstone lever upp till fyra och ett halvt. Jag tycker att det är mot den bakgrunden som man ska göra denna helhetsbedömning. Hur uppträder Indien? Tjänar världen i stabilitet på att Indien är med under den här exportkontrollregimen eller inte? Vår bedömning är att riskerna för spridning av den här tekniken minskar om Indien är med i denna samarbetsorganisation.

I den bästa av världar hade Indien aldrig haft några kärnvapen, och provsprängningen 1974 hade aldrig ägt rum. I den bästa av världar hade Indien åtagit sig att skrota ut sina kärnvapen och att nedrusta.

Där är vi dock inte i dag, och då måste man försöka att se hur förutsättningarna ser ut just nu. Därför är vår slutsats att Indien, i denna situation, bör kunna beviljas medlemskap i NSG.

Anf. 30 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Det är sant att världen förändras, men jag kan inte se att det har skett någon radikal förändring vad gäller kärnvapen sedan 2006. Möjligen kan jag se att det är skillnad mellan att vara i opposition och att vara i regeringsställning, men detta får ministern i så fall utveckla.

Kärnvapen är inte ett mindre hot nu än 2006. Med den utrustning, modernisering och utbyggnad som försiggår lever vi i ett farligare tillstånd nu än vad vi gjorde 2006.

Det är klart att vi ska ta ställning till de förhållanden som råder och till vad som gagnar arbetet bäst. Ministern säger att det här gör det, men jag hör inte de goda argumenten för detta.

Jag kan framför allt inte förstå varför vi i så fall inte lika gärna kan välkomna Pakistan eller Nordkorea med exakt samma argument. Jag tycker inte att det finns någonting som särskiljer Nordkorea och Pakistan här. Indien lever upp till fyra och ett halvt av fem krav – det låter som att man nästan är i mål. Men det absolut viktigaste lever man inte upp till: NPT, icke-spridningsavtalet.

Detta är lite som att säga att ”det här är en alldeles utmärkt semla – det fattas bara grädde”. Då är det ingen semla. Här är det nog så att man inte kan ta det styckevis och delat.

Det är inte bara jag som är bekymrad. Det finns organisationer som arbetar mot kärnvapen och kärnvapenspridning som är väldigt bekymrade. Jag har citerat Arms Control Association, och även i Sverige finns till exempel Svenska Läkare mot Kärnvapen. De och jag ställer oss lika frågande till detta beslut som vi är glada över regeringens ställningstagande att vi röstar för ett förbud mot kärnvapen.

Jag tycker att det är tråkigt att Sverige inte använder sin vetorätt, att vi inte pressar på för väldigt hårda villkor utan lägger ribban lågt, enligt den här organisationen, och att vi inte har bättre argument.

Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det bästa argumentet är det som Stig Henriksson själv använde – att kärnvapen inte är ett mindre hot i dag än vad det var för 10 eller 15 år sedan. I många avseenden är det snarare ett större hot i dag, och vi ser att ett antal länder försöker att utveckla kärnvapen på olika sätt.

Det är just därför – för att se till att den här tekniken inte kommer i orätta händer – som vi behöver ha effektiva exportkontrollregimer. Detta är också mitt huvudargument: I det här läget anser vi att det tjänar världens stabilitet och fred bäst att Indien får denna möjlighet. Då ställer man sig under den exportkontroll som detta avtal innebär, och då minskar risken för att den här tekniken ska komma i orätta händer.

Stig Henriksson talar om Pakistan och Nordkorea, men de har visat en helt annan attityd i förhållande till fred och stabilitet. Det kommer aldrig att komma i fråga att Nordkorea skulle kunna vara aktuellt.

Som jag var inne på tidigare är huvudfrågan att inte göra det bästa till det godas fiende. I den bästa av världar hade vi haft ett mycket mindre antal länder som hade skaffat kärnvapen. I den bästa av världar hade vi varit på väg mot en nedrustning, där vi kunde se till att göra oss av med alla kärnvapen.

Där är vi dock inte, och då måste vi i stället se till att det finns effektiva kontrollmekanismer som gör att spridningen av denna teknik kan hållas så liten som möjligt. Det är precis detta som NSG handlar om.

Jag tackar Stig Henriksson för debatten. Jag är inte säker på att vi kan komma överens i grundfrågan, men jag hoppas i alla fall att jag har kunnat göra huvudargumentet tydligt. För oss handlar det om att bidra till ökad stabilitet och fred totalt sett i världen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:195 om kommunernas situation med att ordna bostäder till flyktingar

Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jan Ericson har frågat mig hur jag ser på att Migrationsverket försvarar för de svenska kommunernas möjligheter att hantera bostadssituationen för nyanlända och om jag är beredd att ge direktiv till Migrationsverket om att släppa alla hyrda lägenheter inom allmännyttan som används som asylboenden, för att på detta sätt lindra bostadskrisen i kommunerna.

Det finns flera anledningar till att de lägenheter Migrationsverket hyr är att föredra framför de tillfälligt upphandlade boendena. De tillfälliga boendena är betydligt dyrare än hyreslägenheterna. Dessutom har de sällan självhushåll, vilket innebär sämre aktiverings- och integrationsförutsättningar för de asylsökande, som varken måste handla eller laga sin mat själva.

Vidare är det viktigt att komma ihåg att de lägenheter som Migrationsverket hyr huvudsakligen inte ligger i de kommuner som har störst behov

av bostäder till nyanlända. Enligt kommuntalen för 2016 skulle de tio kommuner som har högst mottagande ta emot närmare 6 900 nyanlända under 2016. I dessa tio kommuner hyr Migrationsverket lägenheter motsvarande knappt 80 boendeplatser. Att frigöra Migrationsverkets lägenheter är därmed inte lösningen på kommunernas utmaning med att ordna bostäder åt nyanlända.

Jag kommer mot bakgrund av detta inte att ge några direktiv till Migrationsverket om att släppa alla hyrda lägenheter inom allmännyttan som används som asylboenden.

Anf. 33 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag får tacka ministern för svaret. Men jag tycker att ministrerns ståndpunkt är närmast obegriplig.

Moderaterna ingick i migrationsöverenskommelsen, och vi gick med på att göra det obligatoriskt för alla kommuner att ta emot nyanlända. Men vi utgick från att regeringen och inblandade myndigheter då också skulle göra allt för att stötta och underlätta för kommunerna i arbetet med att få fram bostäder. I dag är det precis tvärtom. Man motarbetar aktivt de svenska kommunerna, och det tycker jag faktiskt är oanständigt.

Boendeproblemet växer. Sedan jag ställde min interpellation har ett betydande antal kommuner larmat om akut bostadsbrist. Jag har till och med fått mejl från kommuner som tycker att det är bra att jag lyfter fram den här frågan. Vissa kommuner har på senare tid till och med deklarerat att man helt enkelt vägrar att ta emot fler nyanlända.

I Borås försöker kommunen att ta sitt ansvar. Man har sagt upp Migrationsverket från ett tjugotal lägenheter, och Hyresnämnden har gett staden rätt. Tycker då ministern att det är rimligt att Migrationsverket trotsar Hyresnämndens beslut och drar Borås stad inför rätta, vilket man gör just nu?

Det har lett till att det i Borås i dag finns ett femtiotal kommunplacerade nyanlända som tvingas bo i sovsalar i Folket Hus, medan asylsökande bor i hyrda lägenheter i staden. Tycker migrationsministern verkligen att detta är rimligt?

Strax före jul kom nyheten att Göteborgs stad tvingades placera 40 kommunplacerade nyanlända i sovsalar, samtidigt som Migrationsverket hyr lägenheter där asylsökande bor i avvaktan på beslut. I vissa fall får alltså de nyanlända som är kommunplacerade ett sämre boende än vad de hade som asylsökande. Hur tänker sig ministern att det ska gynna integrationen?

I svaret skriver ministern själv att det är viktigt med hyreslägenheter därför att det ger bättre aktiverings- och integrationsförutsättningar för de asylsökande, som kan handla och laga sin mat själva och så vidare. Det är alltså viktigt för integrationen av de asylsökande att de bor i hyreslägenheter, men det är inte lika viktigt att de nyanlända som ska stanna i vårt land får samma möjlighet. Jag tycker att det är helt fel prioritering.

Det här problemet finns över hela landet. Enligt de uppgifter jag har fått hyr Migrationsverket lägenheter av de kommunala bostadsbolagen som åtminstone skulle räcka till 25 000–30 000 personer. Om man skulle tumma på den gällande regeln för hur många som får bo i varje lägenhet skulle man antagligen kunna erbjuda ytterligare ett antal tusen personer

plats. En stor del av dagens bostadsbrist skulle kunna hanteras om Migrationsverket i stället för att låta asylsökande bo i hyreslägenheter släppte dem till kommunerna för att erbjuda boende till nyanlända.

Ministern säger att det inte går därför att lägenheterna ligger i fel kommuner. Men då finns antingen möjligheten att flytta de nyanlända till de kommuner där det finns lägenheter eller att åtminstone släppa de av Migrationsverket hyrda lägenheterna i de kommuner där det är ett högt tryck på boende till nyanlända. Inte heller detta går ministern med på.

Häromdagen kom nyheten att Migrationsverket flyttar 16 000 asylsökande från hyrda anläggningar. Många av dem ska då i stället in i hyreslägenheter i kommunerna. Det gör att det blir ännu svårare för kommunerna att hitta boenden. Jag tycker att det här är väldigt märkligt.

När Migrationsverket aktivt saboterar för kommunerna att ordna boenden i en extremt ansträngd situation, där nyanlända tvingas att bo i sovsalar, drabbar det också andra som behöver lägenheter, inte minst våra ungdomar. I exempelvis Borås finns det 30 000 personer i bostadskö. Vad tror ministern att de tänker när Migrationsverket helt enkelt vägrar att släppa de här lägenheterna? Hur påverkar detta integrationen? Hur påverkar en sådan situation människors syn på nyanlända människor?

Jag tycker inte att ministern tar sitt ansvar. Hur tänker sig ministern att kommunerna ska klara den akuta bostadskrisen?

Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är Jan Ericsons inställning som är helt obegriplig.

Min enkla fråga är: Om vi nu lämnar de här lägenheterna, vart ska då de asylsökande ta vägen? Det bryr sig inte Jan Ericson om ett endaste dugg. Det blir ju staten som får ta det ansvaret.

Problemet är från början att den borgerliga regeringen i det närmaste privatiserade en stor del av asylmottagandet. Det var en alldeles för liten egen bottenplatta, det vill säga antalet boenden som Migrationsverket själva hade. När vi tog över hade Migrationsverket ungefär 25 000 egna platser, i egen kostym så att säga. År 2014 var en tredjedel av de totalt 40 000 platserna upphandlade, tillfälliga boenden av bland andra Bert Karlsson. Det var er politik.

Vad vi har gjort är att vi har byggt ut bottenplattan, det vill säga mer av egna boenden, så att vi ska slippa handla de tillfälliga boendena av Bert Karlsson och andra. Det är bra på många sätt.

För det första är det mycket billigare. Kostnaden för korridorboenden eller lägenheter är en tredjedel av kostnaden för att handla upp tillfälliga boenden. Det blev alltså tre gånger så dyrt på det sätt som ni jobbade.

För det andra sätter det kommunsektorn i en mycket bättre situation. När man handlar upp tillfälliga boenden på det sätt som ni gjorde blir det ofta så att ett par tre hundra asylsökande plötsligt kan komma till en liten ort därför att det är någon där som har vunnit upphandlingen. Sedan ska kommunen ordna skolgång till kanske en tredjedel av dem som har kommit. Det är nästan omöjligt för kommunen att planera utifrån dessa förutsättningar.

Ni privatiserade en stor del av asylboendena, och ni bidrog till ryckigheten genom att Migrationsverket inte fick en tillräckligt stor egen bottenplatta.

Vad vi har gjort under de senaste två åren är att vi har byggt ut den egna kostymen. Från att ha varit ungefär 25 000 platser är det nu 39 000 platser i lägenheter och korridorrum. Vi har samtidigt avvecklat en stor del av de privata, tillfälliga boendena, som är så dyra och som ni var så angelägna om att handla upp. I år räknar vi med ungefär 8 000 tillfälliga boendena. Jag tycker att de som har kunnat tjäna pengar på de tillfälliga boendena helt enkelt har tjänat nog med pengar nu. Nu måste vi försöka se till att minska den delen.

Om vi nu skulle börja avveckla de korridorrum och lägenheter som vi har införskaffat måste vi handla upp boendeplatser på någon annan plats i landet och köpa upp dem av någon av de här entreprenörerna. Och det är precis det som Jan Ericson faktiskt förespråkar, att vi ska lämna de platser vi har och i stället handla upp platser av Bert Karlsson. Det skulle bli tre gånger så dyrt.

Då är min enkla fråga: Är det Moderaternas politik att vi ska göra på det sättet? Hur ska vi i så fall finansiera det? Varifrån ska staten ta de pengar som vi då måste ha för att kunna handla upp de här platserna tre gånger så dyrt? I Moderaternas budgetmotion hittar jag inget svar. Där hittar jag bara en enda stor nedskärning på Migrationsverket. Ni vill ju skära ned med 500 miljoner kronor på Migrationsverket.

Hur går det ihop, Jan Ericson, när du å ena sidan vill att vi ska lämna de hyrda lägenheterna och handla upp tre gånger så dyra platser av privata entreprenörer och å andra sidan säger att vi ska skära ned på Migrationsverket med en halv miljard kronor? Det går inte ihop.

Det finns bara en lösning på detta, och det är att vi fortsätter att bygga mer. Förra året byggdes över 60 000 nya lägenheter. Vi bygger nu i en takt som vi inte har gjort på nästan 40 år. Det är lösningen.

Anf. 35 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Det är en märklig verklighetsbeskrivning Morgan Johansson gör när han säger att det var under Alliansens tid som antalet anläggningsboenden exploderade. Det var ju under hösten 2015, under Morgan Johanssons tid som minister, som Bert Karlssons och andras verksamhet exploderade.

Morgan Johansson undrar vad vi moderater har för förslag. Vi har väldigt tydliga förslag. Vi har gått ut offentligt och talat om vad vi vill. Vi säger precis det som jag driver här, att Migrationsverkets lägenheter bör överlåtas till nyanlända. Morgan Johansson vill inte ens släppa de lägenheter som Migrationsverket har ute i kommunerna som ibland står tomma och inte används.

Vi säger att de nyanlända ska kunna bo kvar längre på asylboendena därför att det trots allt är bättre än att bo i sovsalar ute i kommunerna. Det är ingen bra start på ett nytt liv. Då är det bättre att man bromsar utflyttningen till kommunerna i en takt så att nyanlända kan erbjudas ett rimligt boende och inte hamnar i en sovsal när de blir kommunplacerade.

Vi säger också att i stället för att Migrationsverket ska avveckla asylboenden och ordna sovsalar i Folkets Hus, för att slippa betala för platserna, borde man åtminstone kunna erbjuda kommunerna att betala platserna. Vi tycker att det vore en rimlig lösning att kommunerna skulle kunna

hyra de här platserna av Migrationsverket tills de har fått fram andra boenden. Det finns alltså en tanke i detta. Vi tror att de här lösningarna faktiskt skulle kunna fungera och lösa den akuta krisen.

Morgan Johansson säger att det finns 39 000 platser ute i kommunerna. Tänk om de 39 000 platserna kunde disponeras av kommunerna för de nyanlända! Då skulle vi inte ha den här krisen i dag med boenden för nyanlända över huvud taget. Det skulle täcka hela bristen på boenden i dag. Jag förstår fortfarande inte hur ministern tänker.

Ministern säger att lösningen är att vi ska bygga. Men de här människorna bor i sovsalar nu i dag. De kan inte vänta ett eller två år på att vi bygger nya hus. Vi måste lösa situationen just nu i dag, och då har inte ministern någon lösning över huvud taget. Den enda lösningen han har är att Migrationsverket drar kommuner som säger upp lägenheter och försöker lösa denna situation inför domstol. Jag tycker att det är riktigt illa.

Om det finns ett allvarligt samhällsproblem finns det inte alltid en snabb och realistisk lösning. Det vet jag, och det har jag stor respekt för. Det kan vara så oavsett regering. Men när det finns en klart realistisk lösning som snabbt skulle kunna lösa problemet och regeringen inte vill använda den är det illa. Då tar man inte sitt ansvar som regering.

Att det är bra för Migrationsverket att hyra lägenheter i stället för att ha anläggningsboenden har jag respekt för. Det är säkert så. Det är billigare per plats och så vidare. Men det kan göra vi inte kan hantera situationen för de nyanlända, som faktiskt ska integreras i vårt samhälle och komma in i en rimlig vardag i en ny kommun. Tycker Morgan Johansson verkligen att det är en bra start att de hamnar i en sovsal på Folkets Hus?

Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Nej, det bästa är naturligtvis att fortsätta att bygga bostäder – vilket vi nu gör, mer än vad som gjorts på 40 år. De allra flesta nya bostäder som tillkommer i Sverige nu tillkommer i socialdemokratiska kommuner, inte i moderata eftersom de alltid har hållit emot.

Det är enkel matematik, Jan Ericson. Om vi släpper alla 39 000 platser till kommunerna, var ska vi då göra av alla asylsökande som i dag har dessa platser? De kan inte sova ute; de måste ha tak över huvudet.

Alternativet är att handla upp platser. Min grundkritik mot er politik förra gången var att även med det ganska låga mottagande som Sverige hade under er tid upphandlades en stor del av platserna av till exempel Bert Karlsson. Det var ineffektivt, och det blev ryckigt för kommunerna.

På grund av vår alltför lilla kostym fick vi handla upp fler platser när det kom väldigt många 2015.

Vi har försökt lära oss av det misstag ni gjorde och byggt ut den kapacitet som Migrationsverket självt har.

Om vi skulle släppa de 39 000 platserna, gå ned på noll och i stället handla upp av Bert Karlsson och andra skulle det kosta mer än 1 miljard extra för skattebetalarna. Jan Ericson säger att så vill Moderaterna göra. Det kan ni ju säga, men ni finansierar det inte, tvärtom. Hur ska staten finansiera den miljarden i överkostnad? Ska det finansieras med er nedskärning på 500 miljoner? Det går inte.

Det finns ett bra uttryck: Hur man vänder sig har man ändan bak. I detta fall är det precis så. På något sätt måste vi se till att dessa människor har tak över huvudet och att vi klarar av själva åtagandet. Då är det fel väg att gå att gå ur dessa lägenheter och i stället handla upp dem tillfälligt på det sätt som ni vill göra.

Det finns bara ett sätt, och det är att fortsätta att upprätthålla en hög byggtakt. Det var byggstart för över 60 000 bostäder förra året, och i år blir takten i bostadsproduktionen förmodligen ännu högre. Vi bygger fler bostäder än det har gjorts på 40 år och betydligt mer bostäder än vad ni någonsin lyckades leverera under era åtta år.

Tänk om er bostadspolitik hade kunnat lösa en del av problemen 2014 så att vi inte hade behövt ta över en akut bostadsbrist när vi tillträdde. Då hade givetvis också denna situation varit mycket lättare.

Nu är det på gång. I de allra flesta kommuner går det bra. Det finns dock några kommuner som länge har haft ett alltför lågt bostadsbyggande och därför inte har någon kapacitet. Men efter hand, månad för månad, ser vi nu till att beta av dessa brister.

Lösningen på detta är dock inte att gå tillbaka till ert dåliga system där ni fick handla upp alltför mycket av privata entreprenörer.

Anf. 37 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Morgan Johansson slår sig för bröstet och skryter om att det är regeringens förtjänst att det byggs en massa i dag. Men det är inte sant. Byggandet har ökat i tre fyra år efter finanskrisen, och det finns inte ett enda politiskt beslut från Morgan Johansson som på något sätt har påverkat att det byggs mer i dag. Vi har låga räntor och högkonjunktur, och det är klart att det gynnar byggandet.

Morgan Johansson undrar var alla de asylsökande ska ta vägen om man släpper dessa lägenheter? Man kan ju börja med att inte säga upp de 16 000 platser som Migrationsverket säger upp just nu. Där ryms 16 000 personer. Morgan Johansson säger att de i så fall inte skulle ha tak över huvudet. Jo, om man låter bli att säga upp de asylboenden som finns i dag skulle man kunna hysa dessa personer där.

Menar Morgan Johansson verkligen att vi ska ha en jättekostym för Migrationsverket i det kommunala bostadsbeståndet ifall det kommer framtida asylströmmar? Ska dessa lägenheter stå tomma och vänta på att det eventuellt kommer asylsökande medan de nyanlända i kommunerna ska bo i sovsalar i Folkets Hus? Detta är fullständigt tokigt. Jag förstår över huvud taget inte hur man resonerar.

Hur många tomma lägenheter tycker Morgan Johansson att det ska finnas i kommunerna samtidigt som det råder bostadsbrist? Det är inte ansvarsfullt att resonera så.

Morgan Johansson är fortfarande helt svarslös. Han säger att det månad för månad byggs mer och mer i Sverige. Men det löser inte problemet. Det är i dag vi behöver dessa lägenheter, och de finns. De hyrs av Migrationsverket, och Migrationsverket vägrar släppa dem.

Eftersom Migrationsverket har andra alternativ är det minsta man kan begära att Migrationsverket hjälper kommunerna i en akut situation genom att släppa lägenheterna i Borås och Göteborg, där det är extrem brist på

bostäder, och i stället hyser in dessa personer i asylboenden. Det är fullständigt självklart. Det finns ingen människa som tycker att det är vettigt att ha det som nu.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jan Ericsons förslag är att ha kvar de tillfälliga boendena och gå ur lägenheterna. Men de tillfälliga boendena är nästan tre gånger så dyra som lägenheterna. Dygnskostnaden för korridorrum och lägenheter är 156 kronor per individ. Dygnskostnaden för de tillfälliga boendena är 427 kronor per individ.

Om vi går ur lägenheterna och i stället handlar upp platserna på den öppna marknaden eller låter kontrakten på de dyra boendena vara kvar kostar det staten över 1 miljard kronor. Det har Moderaterna inte finansierat i sin budget. Tvärtom har ni lagt en nedskärning på Migrationsverket på en halv miljard kronor. Man kan inte ha båda positionerna samtidigt. Man kan inte lägga på ökade kostnader på Migrationsverket och sedan i nästa andetag skära ned med en halv miljard. Det går inte.

De allra flesta av dessa lägenheter finns i kommuner som inte kommer att behöva ta emot så många nyanlända. Det sa jag också i mitt svar. Det finns alltså ingen geografisk korrelation. Det innebär att om vi lämnar dessa lägenheter kommer de att stå tomma. Det gör de inte i dag; de är fulla med människor som väntar på beslut.

Men gör vi som Jan Ericson vill kommer en stor andel av dessa lägenheter att stå tomma, i varje fall under en tid.

Självklart ska vi inte ha en jättekostym. Vi ska inte ha en situation där Migrationsverket står med tomma lägenheter. Det har vi inte heller, och det har vi inte haft på jag vet inte hur länge. Men vi måste ha en bottenplatta så att vi inte hamnar i samma situation som vi gjorde 2015 då vi fick öka upphandlingarna dramatiskt till en stor kostnad.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2016/17:196 om stärkt upphovsrätt för de kreativa näringarna

Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jörgen Warborn har frågat mig hur långt regeringen kommit i arbetet med att införa brottsrubriceringen grovt upphovsrättsbrott och när det kan förväntas att riksdagen får ta del av en proposition i frågan. Jörgen Warborn har också frågat om regeringen avser att vidta några andra åtgärder för att komma åt piratkopieringen.

Det är en central målsättning för regeringen att ge våra innovativa, kulturella och kreativa näringar de bästa förutsättningarna att växa och att förhindra intrång, bland annat på internet. På så vis kan vi underlätta för nya jobb, en högre tillväxt och ett brett kulturutbud. Dessutom kan konsumenterna känna sig tryggare med att de får de varor och tjänster som de beställer.

För att nå detta mål behövs en kombination av åtgärder, och sedan den offentliga utfrågningen i våras har ytterligare sådana åtgärder initierats.

För att motarbeta den kommersiella och strategiskt planerade brottsligheten har regeringen tillsatt en utredning som bland annat ska överväga om det behövs skärpta straff för de allvarligaste fallen av upphovsrätts- och varumärkesintrång. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast i februari 2018. Därefter är avsikten att utredningens förslag på vanligt sätt ska remitteras och beredas inom Regeringskansliet.

Patent- och registreringsverket har vidare på regeringens uppdrag påbörjat arbetet med att hämta in statistik och informera allmänheten om upphovsrätt. Statens medieråd har också fått i uppdrag att inom ramen för sin verksamhet informera ungdomar om upphovsrätt på nätet. Prövningen av immaterialrättsliga mål och ärenden har samlats i två särskilda domstolar. Detta kan förväntas leda till effektivare handläggning och en ännu högre kvalitet i dömandet. På Justitiedepartementet bereder vi nu ett förslag i ett betänkande om att Tullverket ska få utökade möjligheter att ingripa mot intrång i nationella varumärken. Förslaget syftar bland annat till att minska risken för att förfälskade och ibland farliga varor kommer ut på den svenska marknaden. Regeringen har dessutom nyligen lämnat ett uppdrag till Tillväxtverket att i samverkan med andra definiera de kulturella och kreativa näringarna och utveckla modeller för att närmare följa deras utveckling och påverkan på svensk ekonomi.

Slutligen kan nämnas att Sverige är drivande i arbetet med att revidera förordningen om konsumentskyddssamarbete inom EU. Vi vill att tillsyns-samarbetet ska stärkas och effektiviseras, eftersom det kan bidra till att minska omsättningen av piratkopierade varor och därmed också de risker som sådana varor medför för konsumenterna.

Regeringen kommer att fortsätta att ta ett helhetsgrepp om immaterialrättsfrågorna.

Anf. 40 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Jag tackar justitieminister Morgan Johansson för svaret. Av svaret blir det tydligt att det är Moderaterna som driver regeringen framför sig när det gäller frågor som berör upphovsrätt och när det handlar om att skapa ordning och reda inom det här området. Regeringen verkar vara idélös och saknar här motor, skulle jag vilja hävda. Det gör att de immaterialrättsliga frågorna dras i långbänk. Under tiden fortsätter den organiserade brottsligheten att i princip använda Sverige som en frihamn för sitt illegala handlande. Det här slår mot kulturarbetare. Det slår mot de riskvilliga människor som vill investera i film och annan kreativ näring. I längden slår det mot svensk film, svensk musik och hela det svenska kulturlivet.

Immateriella värden blir allt viktigare, men regeringen klarar inte riktigt av att hålla reformtempot uppe. Efter att ha kämpat emot alla former av lagstiftning på det här området har dock regeringen trots allt nu gett med sig. Jag är glad över den delen i det här svaret. Tyvärr kommer det att ta ett år innan den här utredningen om grovt upphovsrättsbrott och grovt immaterialrättsbrott presenteras. Därefter ska den beredas. Det betyder troligtvis att hela mandatperioden kommer att ha gått utan att regeringen och ministern på ett enda sätt försvårat för bovarna lagstiftningsvägen. Men regeringen kan möjligtvis rädda sitt ansikte något, och då gäller det

att regeringen är bättre förberedd när det gäller de andra förslag som jag och Moderaterna tidigare lagt fram.

Jag skulle av den anledningen vilja fråga ministern hur han avser att agera när domen om streaming kommer. Det här är en fråga som jag och ministern har debatterat tidigare. Bakgrunden är att det i dag är lagligt att titta på filmer eller tv-program även om de har illegala förlagor. Den som startar en sajt och lägger upp illegalt material gör sig skyldig till ekonomisk brottslighet. Men sedan kan du, jag och alla andra titta på materialet streamningsvägen utan att riskera något. Det är fullt lagligt i Sverige, som jag tolkar det. Anser ministern att det är acceptabelt att dränera de kreativa näringarna på de här intäkterna när det i stället gynnar den grova organiserade brottsligheten?

Anf. 41 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att le lite när Jörgen Warborn säger att det är Moderaterna som driver de här frågorna framför sig. Vi pratar ganska mycket med branschen om det här, och där minns man mycket väl hur den tidigare moderatledda regeringen hanterade detta. I fildelningsfrågan gick Fredrik Reinfeldt ut och sa att man inte kan kriminalisera en hel ungdomsgeneration. Ni förhalade skyddet för immaterialrätten år efter år. Ni gjorde faktiskt ingenting på åtta år i den här frågan. Det är den bilden man får av branschen. Där är man djupt frustrerad över era åtta år.

Nu har vi en regering som gjort mer i de här frågorna under de två år vi suttit än vad ni gjorde på åtta år. Vad gäller bilden av vem det är som driver frågorna eller inte tror jag att vi skiljer oss ganska mycket åt. Och jag tror faktiskt att jag har ganska stort stöd av dem som följer de här frågorna till vardags.

Det här är en prioriterad fråga för regeringen. Vi ska bekämpa piratkopiering, varumärkesintrång och kränkning av immateriella rättigheter. Vi har varit väldigt tydliga med att stöld är stöld, även om det sker på internet och även om det handlar om piratkopiering. Vi kan inte se mellan fingrarna på detta. Det är en ekonomisk fråga och en tillväxtfråga. Sverige är ett land med en fantastisk innovationskraft. Nästan dagligen får vi besked om hur otroligt framgångsrika vi är som nation när det gäller de kreativa näringarna. Och vi ska fortsätta med det. Men för att kunna göra det krävs det ett starkt skydd för immateriella rättigheter. Det är en kulturfråga. Det är i praktiken låtskrivares, författares och filmskapares levebröd vi talar om. Det hotas av piratkopiering.

Vad har vi då gjort? Vi har inrättat två nya specialdomstolar. Jag invigde förra året Patent- och marknadsdomstolen. Processen att tillskapa denna har tagit 40 år, och nu har vi gått i mål. Frågan om att få detta utklarat har funnits sedan 70-talet. Vi har specialutbildade poliser och åklagare, en verksamhet som initierades så pass långt tillbaka som av den förra socialdemokratiska regeringen. Vi har numera också ett enhetligt patentsystem i EU. Trots brexit, som i slutänden blev ett bekymmer för oss, har vi gått i land med det. Vi lyckades klara ut också den frågan på EU-nivå.

Och vi går vidare. Jag skriver i svaret att vi nu också ser över Tullverkets möjligheter att ingripa mot intrång i nationella varumärken samt beslagta och förstöra den typ av varor som man kanske skulle stöta på. Det har vi redan gjort när det gäller EU-varumärken som vi stöter på vid transit.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

För att få bort den här Fredrik Reinfeldt-attityden går vi fram med mer information till ungdomar om vad som egentligen gäller. Vi går också vidare med en översyn av straffrätten. Vi tillsatte en utredning om detta i går, och justitierådet Dag Mattsson har redan haft sitt första sammanträde. I går eftermiddag träffade han sekreteraren. Han har redan satt igång med det här jobbet.

Vi ska se över straffskalorna för grovt upphovsrättsbrott, men också straffskalorna när det gäller varumärkesintrång, vilket faktiskt är en nyhet. Det har vi inte sagt tidigare, men vi gör en översyn även av de reglerna. Vi ser över åtalsprövningsreglerna, det vill säga reglerna för när man ska kunna väcka allmänt åtal. Vi ser också över möjligheterna att lättare säkra bevisning vad gäller immateriell egendom under utredningarna genom till exempel beslag och förvar. Dessutom förbereder vi, herr talman, en särskild immaterialrättsstrategi.

För dem som följer de här frågorna dagligdags tror jag därför inte att det råder någon tvekan om vilken regering det är som agerar och vilka regeringar det var som varken pratade eller agerade.

Anf. 42 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Jag noterar att jag inte fick något svar på frågan om hur regeringen kommer att agera när det gäller streaming.

Min första skriftliga fråga till Morgan Johansson i det här ämnet ställde jag våren 2015. Jag frågade då: "Avser ministern att vidta några åtgärder för att värna och utveckla upphovsrätten?" Jag fick ett svar på drygt en sida, som innehöll lite resonemang om vad som händer i EU med kollektiv rättighetsförvaltning och om domstolarna, men det var egentligen väldigt tunt. Ministern hävdar att initiativförmågan kommer från regeringen, men jag tycker inte att det är riktigt sant. Jag tror inte att man hade förberett sig inom regeringen och mellan partierna. Jag tror inte heller att partierna är riktigt samspelade här. Miljöpartiet har en lite udda politik på området. I svaret på min skriftliga fråga fanns inga konkreta åtgärder.

Men nu måste jag säga att det är en ganska imponerande lista som ministern läser upp i interpellationssvaret. Och allt kommer egentligen från moderata motioner, har jag noterat. Frågan om att utreda ett införande av brottsrubriceringen grovt upphovsrättsbrott finns med i vår motion 2015/16:2453. Att Patent- och registreringsverket ska ta in statistik är någonting som finns med i vår motion 2016/17:3151. Där finns också det här med att informera allmänheten om grovt upphovsrättsbrott.

När det gäller de två särskilda domstolarna är det någonting som redan finns i en departementsskrivelse från januari 2014, det vill säga under alliansregeringen. När det gäller att Tullverket ska få utökade möjligheter att ingripa mot intrång i nationella varumärken kommer det från vår motion 3151. När det gäller att Tillväxtverket ska få en uppgift att definiera de kulturella och kreativa näringarna finns även det med i vår motion 2453.

Jag är alltså väldigt nöjd med det som sker. Det stämmer väl överens med moderat politik. Men jag tycker fortfarande att det går och har gått lite för långsamt. Jag har inget emot när ministern ansluter sig till Moderaternas politik. Men vi måste skynda på, för piratkopiering är ett utbrett problem.

Utredningen är kanske en av kärnfrågorna i detta och var det som gjorde att jag ställde frågan. Det var någonting som ministern öppnade för på den hearing som näringsutskottet arrangerade i april förra året. Det var i och för sig en vändning. Tidigare har Morgan Johansson sagt att det inte är den vägen man ska gå. Jag är trots allt glad att man gör det. Det är lite noterbart att regeringen fattade beslut om utredningen i går, det vill säga en dag innan vi ska gå upp i debatten. Det verkar som att det har gått väldigt långsamt att komma igång med utredningen.

För att inte tappa tid med övriga viktiga frågor för att komma till rätta med problemet vill jag ge ministern ytterligare en chans att visa någon form av initiativförmåga och drivkraft. Jag vill fråga: Varför är det olagligt att streama i Danmark men lagligt i Sverige? Kommer ministern att ta några initiativ för att komma till rätta med detta?

Anf. 43 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är bra att Jörgen Warborn nu säger att det är en imponerande lista och att han är nöjd med detta. Sedan sätter han det i samband med att en del av förslagen också har funnits i moderata motioner.

Jag har också varit i opposition i några år. Jag var det i åtta år. Jag vet ungefär hur man jobbar. Man suger ofta upp en del förslag som kommer från intresseorganisationer och det omgivande samhället, och sedan omsätter man dem i motioner. Så gjorde i varje fall vi på vår tid, och så har väl Moderaterna också gjort i det här läget.

På precis samma sätt har vi gjort. Det är därför inte så konstigt att det är samma typ av förslag som återkommer när vi nu går fram som ni har haft i era motioner. Det är bra att Moderaterna nu har den inställningen. Den inställningen hade ni nämligen inte i regeringsställning. Ni satt ändå i regeringen i åtta år, men ni vidtog inte några som helst av dessa åtgärder under den tiden.

Det var beroende på att ni förmodligen hade en del lösningar internt. Man såg olika på integritetsfrågor, fildelningsfrågor och hela det frågekomplexet där jag vet att ni stod långt ifrån varandra. Därför hände det inte heller så förfärligt mycket under den tiden.

Däremot hände det mycket saker när vi var i regering tidigare. Kom ihåg den stora diskussionen om Pirate Bay för ungefär tio år sedan eller den om specialutbildade åklagare och poliser för de här frågorna! Vi behöver inte gräva ned oss mer i det. Vi kan bara konstatera att det nu är på rätt väg. Vi har en samsyn när det gäller vilka åtgärder som ska vidtas i det stora hela.

I streamningsfrågan måste vi innan vi ska gå vidare med det ha ett klargörande om hur EU-rätten ser på detta. Det är något som också skiljer en opposition från en regering. Ibland måste vi invänta domstolsprocesser och klargörande på EU-nivå innan vi kan agera. Annars skulle jag bryta mot de ordningar som finns.

När det gäller Danmark och varför det kan vara olagligt där är det precis den frågan som prövas just nu, det vill säga hur EU-rätten ser på streamningsförbud. Man ska i och för sig säga att det i Danmark, såvitt jag vet, inte har meddelats någon fällande dom över huvud taget med den här lagstiftningen. Det beror på att det är otroligt svårt att bevisa ett brott mot

streamningsreglerna. Vilken effekt det egentligen skulle ha i verkligheten kan man ifrågasätta.

Jag avvaktar EU-domstolens avgörande. När jag ser det tar regeringen ställning till hur vi ska gå vidare. Jag utesluter inte att vi ska gå vidare också i den frågan. Men jag har ändå former som jag måste hålla mig till som statsråd.

Anf. 44 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Jag har valt att lyfta fram frågan i interpellationen igen därför att det är ett stort problem med de immaterialrättsliga brotten. Det är lite ont om statistik på området. Den undersökning som jag delvis lutar mig mot är från Mediavision, som för något år sedan visade på att 32 procent av svenska folket illegalt laddar ned fyra till fem filmer varje månad. Det är en tredjedel av svenska folket som laddar ned eller streamar.

I många fall hamnar de här intäktsströmmarna hos den organiserade grova brottsligheten. Jag tror att varken justitieministern eller jag tycker att det är en bra situation. Vi vill båda komma till rätta med det. Det är därför det är viktigt att vi fortsätter att debattera det och hitta lösningar på det.

De immaterialrättsliga värdena blir allt viktigare för Sverige. Ju mer vi får en ökad andel av kunskapsekonomi i ekonomin, desto viktigare blir immaterialrätten. I dag kommer vart tredje jobb från den branschen eller den typen av företag.

Det är precis som Morgan Johansson säger. Vi lyssnar på branschen och hör vad den säger att det finns för problem. Det är så jag tänker mig att man bedriver politikutveckling. Man lyssnar in och ser vilka samhällsproblem det är. Detta upplever jag som ett riktigt samhällsproblem.

Även streamning är en fråga som branschen har lyft. Så snart domen kommer hoppas jag att justitieministern och regeringen läser den domen noggrant och agerar. Det kan finnas anledning att agera oavsett hur domen faller. Det handlar om hur man smidigt och bra ska hantera den här typen av fall.

Även om det i Danmark inte har blivit någon fällande dom finns det ett viktig signalvärde i vad som är rätt och fel. Jag tror att man kan rätta till det i lagstiftningen ganska bra. Jag vill avsluta med att tacka för debatten.

Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Också jag vill tacka för debatten och för Jörgen Warborns engagemang. Ska vi fortsätta att flytta fram positioner krävs det att vi agerar från båda hållen och driver det tillsammans. Därför behöver vi inte alltid stå och peka finger mot varandra och säga: Du sa det, och jag var där före, och så vidare. Det viktiga är väl att vi tillsammans flyttar fram positionerna.

Jag ser fram emot att vi fortsätter att ha ett bra samarbete och dialog om frågorna. Jag är precis på samma sätt helt övertygad om att detta är en fråga som är oerhört viktig. Där finns, precis som Jörgen Warborn säger, stora värden på spel. Kopplingen till den organiserade kriminaliteten gör inte frågan mindre prioriterad, tvärtom.

Jag sa i min inledning att vi nu till exempel går vidare med uppdrag till Tullverket för att när det gäller intrång på nationella varumärken kunna lägga beslag på och förstöra den typen av varor. Vi går fram med mer information till ungdomar om vad som gäller på området. Vi går fram med översynen av straffrätten, straffskalorna, åtalsprövningsreglerna och att göra det lättare att kunna säkra bevisning när det gäller immateriell egendom under utredningar. Vi håller dessutom på att skriva en särskild immaterialrättsstrategi.

Jag vill tacka för debatten. Vi fortsätter att föra dessa frågor framåt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2016/17:220 om Migrationsverkets handläggningstider

Anf. 46 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Cecilie Tenfjord-Toftby har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att möjliggöra att Migrationsverket kan förkorta sina handläggningstider.

Antalet asylsökande under 2015 var som bekant mycket högt. Dessutom var fördelningen av asylsökande över året mycket ojämn – mer än 100 000 asylsökande kom under perioden september till november. Ett stort antal asylsökande med närliggande ansökningsdatum bidrar till att den genomsnittliga handläggningstiden är fortsatt hög. När alla som sökte asyl i Sverige under 2015 och 2016 har fått ett beslut i första instans kommer handläggningstiderna att sjunka väsentligt. Migrationsverket bedömer att det kommer att ske under andra halvan av 2017 och att den genomsnittliga handläggningstiden från och med 2018 kommer att uppgå till mellan tre och fyra månader.

Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att möjliggöra att Migrationsverket ska kunna förkorta handläggningstiderna för asylärenden. Regeringens satsningar har bland annat möjliggjort att Migrationsverket på kort tid har kunnat genomföra nödvändiga och kraftiga personalförstärkningar. En annan åtgärd, som Cecilie Tenfjord-Toftby också nämner, är att vi i regleringsbrevet för budgetåret 2016 gav Migrationsverket i uppdrag att förkorta handläggningstiderna och öka produktiviteten för asylansökningar såväl på kort som på lång sikt.

Migrationsverket har därefter beslutat om ett nytt arbetssätt för handläggning av asylärenden samt om avarbetningsåtgärder. Utfallet blev att Migrationsverket avgjorde fler asylärenden under 2016 än någonsin tidigare, ca 112 000 ärenden. Det är ungefär dubbelt så många avgjorda asylärenden per år jämfört med 2015, 2014 och 2013 och mer än tre gånger så många jämfört med 2012.

Antalet avgjorda asylärenden per årsarbetare har samtidigt ökat väsentligt sedan 2015 och ligger på motsvarande nivå som åren dessförinnan trots att det finns flera faktorer som påverkar produktiviteten negativt. Migrationsverket hanterar till exempel sedan den tillfälliga lagens ikraftträdande två parallella lagstiftningar, vilket ökar komplexiteten i handläggningen. Dessutom tar det tid för nyanställda att komma in i arbetet och bli

lika effektiva som mer erfarna kollegor. Migrationsverket bedömer att de effektivitetsåtgärder man har vidtagit kommer att medföra ytterligare produktivitetssökningar under de kommande åren.

I syfte att fortsätta arbetet med att effektivisera asylprocessen lämnade regeringen flera uppdrag med denna inriktning i Migrationsverkets regeringsbrev för budgetåret 2017.

Anf. 47 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, som var både långt och innehållsrikt. Tyvärr innehöll det inte svar på den fråga som jag ställde, utan det var mer en allmän beskrivning av den svåra situation som Migrationsverket befinner sig i.

Sverige har tagit emot ett stort antal flyktingar, och det är Migrationsverkets uppgift att handlägga deras asylärenden. Detta kräver självklart både resurser och kompetens. Morgan Johansson beskriver detta mycket väl i sitt svar. Men min fråga, herr talman, handlar om en annan grupp människor som också söker sig till Sverige – arbetskraftsinvandrarna som kommer hit för att ett svenskt företag efterfrågar just deras kompetens.

I Borås väntar just nu Vevens Mekaniska AB på fem specialister som man har anställt. Det är fem specialister som är en förutsättning för verksamhetens expansion, berättar företaget självt. När man kontaktade Migrationsverket fick man till svar att handläggningstiden nu är sex månader. Och Vevens Mekaniska verkstad är inte ensamt i denna svåra situation.

Vi saknar i dag kompetens inom ett antal områden i Sverige. Fyra av fem företag säger de skulle nyanställa om de hittade rätt kompetens, enligt en rapport från Svenska Teknik & Designföretagen. I dag saknas i Sverige ca 6 000 arkitekter och ingenjörer. Utanför våra gränser finns människor som har kompetensen och som mer än gärna kommer hit och jobbar.

Migrationsverket förklarar den långa handläggningstiden med sin organisation, och Morgan Johansson säger i sitt svar att han *hoppas* att handläggningstiderna ska minska i slutet av 2017.

Det här håller inte, herr talman! Det är jobb och företag som bygger Sverige starkt och som är förutsättningen för sjukvård, skola, äldreomsorg och polis. Det är viktiga områden för oss alla som måste säkras en trygg finansiering genom fler människor i arbete och en stabil tillväxt i Sveriges ekonomi.

Herr talman! Då är det direkt skadligt för oss alla att en myndighet bromsar upp utvecklingen genom extremt långa handläggningstider. Eftersom Morgan Johansson i sitt svar inte berörde de problem som svenska företag möter när de vill rekrytera kompetens från länder utanför EU frågar jag ministern igen: Anser Morgan Johansson att Migrationsverkets organisation och arbetssätt fungerar för att underlätta att få rätt kompetens till Sveriges företag? Om inte – vad avser statsrådet Morgan Johansson att göra för att säkra att svenska företag får den kompetens de behöver inom en rimlig tid?

Anf. 48 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Cecilie Tenfjord-Toftby har varit kryptisk i sin fråga. De första två styckena i interpellationen handlar om handläggningstiderna för asylärenden. Sedan skriver hon också ett stycke som handlar om att man

behöver ha fler anställda och att det finns ett behov av arbetskraft på många håll. Det har jag tolkat som att man bör få ut de asylsökande som i dag sitter och väntar på att få besked på arbetsmarknaden så fort som möjligt. Det är det jag har svarat på. Det står ingenting i Cecilie Tenfjord-Toftbys interpellation om handläggningstiderna för arbetskraftsinvandring. Det är därför jag har svarat på det sätt jag har gjort. Det finns inte heller någonting i själva frågeställningen om detta.

Jag kan dock gärna svara på båda delarna om det behövs. Först och främst ökar effektiviteten kraftigt när det gäller asylärendena. 112 000 beslut på ett år är dubbelt så många som har fattats tidigare. Och inte bara det, utan produktiviteten, det vill säga antalet ärenden per person, ökar kraftigt. Vi har högre produktivitet nu än vad ni hade på er tid. Varje handläggare fattar fler beslut i asylärenden än de gjorde på er tid. Produktiviteten är högre, och effektiviteten är högre. Det har inneburit att den totala väntetiden har kunnat hållas under någorlunda kontroll. Den ligger nu på i genomsnitt 10,9 månader för asylärenden. Den kommer att öka något mer, och därefter kommer den att gå ned.

Efter hand som man betar av alla dessa asylärenden vi har öppnas också nya möjligheter att omdisponera personal från asylärenden till arbetskraftsinvandringsdelen. Det vet vi att Migrationsverket nu arbetar med, och det ska de fortsätta att arbeta med, för att få ned handläggningstiderna också för detta.

Man kan inte påstå att myndigheten eller regeringen har bromsat upp frågorna. Vi har mer än fördubblat antalet anställda på Migrationsverket på bara ett par års tid.

Jag tycker i och för sig att man också kan fundera lite på detta att vi har en del företag som gärna vill rekrytera utomlands. Men vi har fortfarande 350 000 arbetslösa i Sverige. Vi har dessutom ett stort antal människor på väg in på arbetsmarknaden. Jag tycker att företagen ska fundera lite över om det kanske finns möjlighet att rekrytera också inom landet, bland dem som är arbetslösa här i Sverige. Det tycker jag är en viktig frågeställning att resa.

Vad vi gör nu är detta: Migrationsverket jobbar hårdare än man någonsin har gjort tidigare. Man har en högre effektivitet, man har en högre produktivitet, man kommer att kunna beta av köerna och man kommer därmed att kunna omdisponera personal från den ena kategorin, det vill säga asylärenden, till den andra kategorin, det vill säga arbetskraftsinvandringsdelen. Denna utveckling har vi från regeringens sida varit med om att driva på.

Jag har en motfråga till Cecilie Tenfjord-Toftby. I er budgetmotion vill ni skära ned på Migrationsverket med 500 miljoner kronor. Hur hade ni tänkt att man skulle kunna öka effektiviteten och se till att fler ärenden när det gäller arbetskraftsinvandring ska bli avgjorda om ni ska skära bort en halv miljard kronor från myndigheten?

Anf. 49 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag hoppas att Morgan Johansson också fick med sig att regeringen får beröm i frågan för att ni har satsat på Migrationsverket. Jag sa också i mitt anförande att jag förstår att det är en stor arbetsbelastning. Nu handlar inte detta om mer pengar till Migrationsverket, utan det handlar om hur Migrationsverket arbetar.

Jag blir lite orolig när ministern säger att först när asylärendena är färdighanterade ska man omprioritera och börja jobba med arbetskraftsinvandrare. Självklart anställer svenska företag människor som finns inom Sverige. Det är mycket snabbare och mycket enklare. Men det dessa företag efterfrågar är specialistkompetens som inte finns i Sverige nu. Det är bra med utbildning, men företagen behöver arbetskraft här och nu.

Därför är migrationsminister Morgan Johanssons svar rätt kraftlöst. De besked vi får från företag som efterfrågar utländsk arbetskraft är att Migrationsverkets nuvarande arbetssätt inte är anpassat till deras behov. I sitt svar tog statsrådet själv upp att det ”ökar komplexiteten” när Migrationsverket måste hantera två parallella lagstiftningar, och han hänvisar till skillnaden mellan lagstiftningen för permanenta och tillfälliga uppehållstillstånd. Han borde då också inse att komplexiteten ytterligare ökar och att beslutsprocessen försvåras när handläggarna dessutom ska hantera en tredje lagstiftning – den som reglerar arbetskraftsinvandringen.

Från Vevens Mekaniska AB kommer därför frågorna: Finns det inget sätt att effektivisera processen när det gäller arbetskraftsinvandring? Borde det inte finnas vinster att göra genom att specialisera de handläggare som hanterar just denna fråga?

De fem specialister som just nu väntar på sina arbetstillstånd har sina anställningspapper i ordning. IF Metall är informerat om att de är på väg och välkomnar nya medlemmar. Både Vevens Mekaniska och de fem nya medarbetarna har gjort allt rätt. Varför ska det ta mer än ett halvår att få ett svar?

Sverige och våra företag behöver kompetent arbetskraft. Det är bra för dem, det ger skatteintäkter och det säkrar vårt välbefinnande.

Jag får känslan av att Morgan Johansson försöker få det till att jag ställer grupper mot varandra, men så är det absolut inte. Alla ska ha en så snabb och bra beslutsprocess som möjligt. Just nu fungerar det dåligt för alla. Jag förstår att det är en stor arbetsbörda, men det gör också att det är ett problem för alla. Det är ett problem när det inte fungerar, och det är det både för dem som väntar och för de företag som behöver specialistkompetens.

Jag ville med min fråga fokusera på den grupp som Morgan Johansson inte nämner i sitt svar, nämligen arbetskraftsinvandrarna. Fler i arbete är nämligen bra för alla, även för de människor som är asylsökande och väntar på svar.

Bristen på kompetens, herr talman, kan lösas genom arbetskraftsinvandring – på sikt också självklart genom utbildning – men då måste vi ha ett system som fungerar. Läget i dag leder till att företagen inte ens försöker söka arbetskraft utifrån, för det tar så lång tid. Det skadar vår tillväxt, vår konkurrenskraft och vårt välbefinnande. Vi riskerar att företag väljer att inte satsa. De kanske flyttar från Sverige, och så förvinner jobb och vårt välbefinnande hotas. Skadliga skatter och brist på kompetens är inte bra.

Morgan Johansson kan faktiskt vara en del av lösningen genom att säga att det inte fungerar riktigt som det borde hos Migrationsverket när det gäller handläggningen av arbetskraftsinvandring. Företagen är frustrerade. Delar Morgan Johansson företagens frustration? Och ser Morgan Johansson att dagens extrema handläggningstider hotar svenska företags möjlighet att växa och utvecklas?

Anf. 50 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! I Cecilie Tenfjord-Toftbys interpellation nämns inte ordet arbetskraftsinvandring en enda gång, utan hon resonerar om väntetiderna för asylärendena och asyltrycket som vi har. Därför svarade jag på det sätt som jag gjorde.

Jag ser samtidigt framför mig det som kommer att inträffa under det här året, det vill säga att när man successivt betar av de köer som finns kommer man också successivt att kunna sätta av mer resurser till att klara arbetskraftsinvandringsdelen. Då kommer också handläggningstiderna för arbetskraftsinvandringsdelen att minska.

Men för att detta ska fungera, herr talman, måste man ha pengar, och då kan man inte som Moderaterna först säga att handläggningstiderna måste förkortas och mer resurser sätts av för att klara ut de här ärendena och sedan skära ned på myndigheten med 500 miljoner kronor.

Hur försvarar Cecilie Tenfjord-Toftby den nedskärningen? Hon har ju suttit här i riksdagen och tryckt på knappen och gått med på Moderaternas motion. Att skära ned med 500 miljoner innebär att mer än 500 anställda i så fall ryker.

Om jag skulle göra den nedskärningen skulle handläggningstiderna både i asylärenden och i arbetskraftsinvandringsdelen öka rejält. Det förstår väl Cecilie Tenfjord-Toftby? Det finns ingenting, vilket hon var inne på tidigare, som pekar på att myndigheten på något sätt bromsar upp. Jag skulle säga att myndigheten har en högre produktivitet och en högre effektivitet än vad den någonsin har haft.

När det gäller asylärenden har vi faktiskt en högre effektivitet nu än vad vi hade 2013 och 2014. Vi har ökat produktiviteten med 40 procent på ett år från 2015 till 2016. Där har alltså varken regeringen eller myndigheten någonting att skämmas för, snarare tvärtom.

Jag delar uppfattningen att det kan bidra till svensk tillväxt och ekonomi att ha en arbetskraftsinvandring som fungerar för dem som behöver specialister. Det är därför vi har den ordning som vi har. Men ingen kan heller trolla med knäna, utan vi har de resurser som vi har, och det bidrar precis inte till att förbättra läget att Moderaterna nu vill skära ned på dem.

Vi kommer under det här året, som sagt, att beta av de köer som finns på asyldelen och se till att man kommer att kunna allokera resurser på annat sätt. Det fungerar i verkligheten redan på det sättet att de som är handläggare av de här ärendena i de allra flesta fall är specialiserade på de här ärendena, men det är klart att när det totala trycket har varit stort har det också varit svårt att hålla handläggningstiderna nere. Nu ser vi att med det nya läget vi har kommer den situationen också att bli bättre.

Anf. 51 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag delar i alla fall företagens oro, speciellt när migrationsminister Morgan Johansson säger att det kommer att bli bättre om några år. Är det verkligen Sveriges regerings besked till företagen som faktiskt försöker växa och utvecklas i Sverige att de om några år kan vänta sig en förbättring? Det håller inte.

Statsrådet Morgan Johansson har alltså inte tänkt företa sig någonting för att underlätta för företagen i Sverige som är i behov av utländsk kompetens, utan han säger: Ni får vänta tills vi har klarat av de andra ärendena.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Det är tråkigt och skadligt för Sveriges företag och jobb när vi inte har en regering som vill göra det som behövs för att säkra tillväxt och ekonomi. Vi ser i dag att företag flyttar från Sverige på grund av ett skadligt skattetryck. Vi ser i min hembygd Borås och Sjuhäradsbygden ett antal företag som har valt att flytta ut.

Återigen: Ni kan vara en del av lösningen om ni ser att det faktiskt behövs ett snabbspår för arbetskraftsinvandrare som vill hit för att stärka Sveriges ekonomi, betala skatt och få en bättre tillväxt. Det här är inte en rättvisefråga. Det handlar inte om att vi ska ta den ena gruppen före den andra utan om att vi ska ha en myndighet som faktiskt kan göra två saker samtidigt.

Jag vill ändå tro att migrationsminister Morgan Johansson inser att det finns utrymme för förbättringar eller i alla fall förändringar i Migrationsverkets processer och hoppas att frågorna kring arbetstillstånd kommer upp i de samtal som hålls mellan myndigheten och ansvarig minister, även om han inte nämnde det i sitt svar till mig.

Det är inte sant att jag inte nämner arbetskraftsinvandringen i min fråga. Jag har visst beskrivit den svåra situationen. Om Morgan Johansson inte väljer att ta upp de här frågorna är det oansvarigt och inte särskilt förtroendeingivande för en regering som säger sig värna jobb och företag. Man kan inte styra Sverige på det här sättet.

Anf. 52 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det blev samma nivå på den här debatten som på en studentkårsdebatt. Jag har aldrig sagt att det här kommer att förbättras om några år. Jag har faktiskt gjort två inlägg som har handlat om att vi under det här året kommer att ha möjlighet att beta av den ena kön och därmed kunna allokera resurser till den andra.

Dessutom, herr talman, lämnade vi ett sådant uppdrag till Migrationsverket redan före jul. Vi skrev i Migrationsverkets regleringsbrev följande: ”En handlingsplan ska tas fram för hur handläggning av både nya ärenden och förlängningsärenden inom arbetstillstånd kan förkortas betydligt.” Den rapporten ska redovisas till regeringen i samband med att man lämnar sin prognos i februari 2017. Det vill säga att redan nästa månad kommer jag att få en återkoppling från Migrationsverket om hur man jobbar. Stå alltså inte här och påstå att jag har sagt att det här kanske kan förbättras inom några år, för så är det inte!

Nu har Cecilie Tenfjord-Toftby haft två chanser på sig att svara på min enkla fråga: Hur ska du kunna snabba upp handläggningen om du samtidigt ska skära ned på Migrationsverket med 500 miljoner? Vi fick inget svar under den här debatten på den frågan. Kanske får vi det under en kommande debatt, vad vet jag. Men, herr talman, ingen ska tveka om att det är regeringens bestämda uppfattning att handläggningstiderna både vad gäller asylärenden och vad gäller arbetskraftsinvandringsärendena ska minska.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 53 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att Sveriges elkonsumenter ska få en mer rimlig prissättning för elnät.

Först av allt vill jag instämma i att det är viktigt med en rimlig prissättning på avgifterna för elnäten. Den förra regeringen vidtog vissa åtgärder för att säkerställa att elnätsavgifterna skulle hamna på en rimlig nivå. Ändringarna innebär en lägre värdering av befintliga tillgångar hos elnätsbolagen och därmed en lägre kapitalbas, som är en avgörande komponent i beräkning av intäktsramarna.

Dessa nya bestämmelser innebär en sänkning, jämfört med den tidigare tillsynsperioden, av vilka elnätsavgifter som elnätsföretagen kan ta ut under den nu pågående tillsynsperioden som löper under åren 2016 till 2019.

De tidigare förändringarna har alltså dämpat ökningen av elnätsavgifterna. Regeringen har dock ansett att det finns skäl att utreda och ta fram förslag till reglering av avkastningen i elnätsregleringen, för att verkligen säkerställa att avkastningen hamnar på en rimlig nivå. Energimarknadsinspektionen har därför helt nyligen fått i uppdrag att ta fram underlag och förslag som ska rapporteras under hösten 2017. Regeringen kommer därmed att ha möjlighet att reglera avkastningen till nästa tillsynsperiod som startar 2020.

Slutligen, vad gäller de domar som förvaltningsrätten beslutade om i december 2016 har Energimarknadsinspektionen aviserat att de avser att överklaga dessa. Det är således för tidigt att i dag se vad utfallet blir av dessa domar, och elnätsföretagen kan utnyttja eventuella höjningar av intäktsramarna först när besluten har vunnit laga kraft.

Anf. 54 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min interpellation.

Sverigedemokraterna och regeringen är nog egentligen ganska överens om grunderna för elnätsregleringen. Vad som är en rimlig kostnad ska vara väl avvägt, för att skydda konsumenter från överpriser. Men det ska ändå finnas gott utrymme för att kunna genomföra investeringar i elnäten så att de kan vara driftssäkra och så att leveranssäkerheten kan upprätthållas.

Bakgrunden till min interpellation är att Energimarknadsinspektionen nyligen har förlorat en juridisk process i förvaltningsrätten. Det finns en historik. Elnätsregleringen har förändrats snabbt, under en ganska kort tidsperiod, under de två senaste decennierna. Man har gått från en ganska orimlig hållning genom en egentligen helt och hållet oreglerad period mot reglerade perioder, och dessa kännetecknas kanske mest av utdragna juridiska processer.

Den nuvarande ordningen är i grunden betydligt bättre än tidigare. Investeringar och förnyelse uppmuntras. Man ser även till att den generation som nyttjar elnäten får betala den faktiska kostnaden. Det bunkras inte upp ett gigantiskt stort investeringsbehov som kommande generationer får ta. Men de juridiska processerna har föranlett att det har byggts upp en rygg-säck i och med att energibolagen har vunnit under föregående intäktsperiod. Det kanske är mer bekant för politikerna än elkunderna, som kanske

har svårt att se varför priserna sticker i väg så pass mycket nu när elnätskostnaden sätts.

Ryggsäcken blir eventuellt ytterligare lite större på grund av att Energimarknadsinspektionen kanske kommer att förlora överklagandena. Statsrådet påpekar, helt korrekt, att det inte är avgjort. Men om vi tittar lite i spåkulan kan vi se att Energimarknadsinspektionen aldrig har vunnit ett mål mot elnätsbolagen. Det ser alltså ganska mörkt ut. Det mest troliga är väl att man kommer att förlora också på en högre nivå och att elnätsbolagen får igenom den högre avkastningsnivå som de vill ha.

Jag välkomnar de initiativ som har tagits i och med det uppdrag som har lämnats till Energimarknadsinspektionen. Men jag vill fråga statsrådet om han är beredd att se över möjligheterna vad gäller att placera kalkylräntan på en sådan nivå att den inte skulle bli föremål för till exempel en juridisk prövning. Det skulle kunna vara ett regeringsbeslut.

Anf. 55 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Precis som Mattias Bäckström Johansson beskriver har vi stort intresse av att det fortsätter investeras i elnäten, så att de inte bara fungerar i dag utan fortsätter fungera, särskilt med tanke på att det nu sker en snabb teknisk utveckling. Det gäller till exempel utvecklingen av smarta elnät. Fullt implementerade ger de helt nya möjligheter att kunna styra energiåtgången, för laster, hem och industrier, på ett helt annat sätt än tidigare.

För oss handlar det såklart om att hitta en balans i regleringen, där vi uppmuntrar den typen av investeringar och en rimlig avkastning på det utan att det för den skull sker överdrifter. Detta är i grund och botten naturliga monopol. Som kund har man egentligen inga alternativ. El är en nödvändighet för vårt sätt att leva och kommer att fortsätta vara det. Därför kommer man att behöva dessa elnät under lång tid.

För oss handlar det om att hitta den balansen. Jag kan tycka att det är olyckligt att den tänkta ordningen – att avgifterna skulle sättas för perioderna 2012–2015 och 2016–2019 och så vidare – inte riktigt har gällt. Domstolsprocesserna har lett till att mycket av det som var tänkt att gälla, nämligen att avgifterna skulle vara satta innan perioden börjar, inte riktigt har blivit på det sättet. Det har kommit domstolsbeslut i efterhand. I och med dessa beslut har man fått ta med sig det som Mattias Bäckström Johansson beskriver som ryggsäckar. Det man har vunnit i domstolsprocessen men inte hunnit ta ut får man alltså ta med sig till nästa period. Det har skapat en osäkerhet.

Jag tror att det vore bra på lång sikt för såväl branschen som elkonsumenterna om vi kunde se till att det blir mer av förutsägbarhet och mer trygghet. Jag har därmed inte sagt att jag lägger mig i domstolsprocesserna. Det kan jag inte göra som statsråd. Det tror jag att ledamoten är fullt medveten om.

Det är mot den här bakgrunden vi har vidtagit ett antal åtgärder. Det gäller bland annat det uppdrag som Mattias Bäckström Johansson beskriver, att vi har gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att föreslå skärpningar av regelverket. Men vi har också stärkt Energimarknadsinspektionens muskler. Vi har ökat anslagen till Energimarknadsinspektionen med 10 miljoner årligen, vilket är en ganska kraftig ökning, just för att man ska kunna hantera detta.

Nu ser jag också fram emot det uppdrag som de har fått och som kommer att levereras i år. När vi har fått det och tittat på det i detalj kommer regeringen naturligtvis att ta ställning. Men jag vill redan nu avisera att jag tror att en skärpning av regelverket är nödvändig.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 56 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Det är givetvis även i vårt tycke angeläget att man kommer fram till någon form av förändrad ordning och att det sker i god tid före nästa intäktperiod, som är från 2020 och framåt. Då kan förändringen vara på plats så att man förhoppningsvis kan undvika just det som skett under de två senaste perioderna. Det har blivit långa ledtider, vilket har påverkat avgiftsättningen i den kommande avgiftsperioden.

Prövningarna har mest handlat om vilken kalkylränta som ska antas, vad som är en rimlig kalkylränta och avkastningsnivå. Det ligger väl ganska stor politisk sprängkraft i det här. Det är trots allt en verksamhet som innebär att man har regionala monopol och en verksamhet som innebär att man överför en produkt som alla vill ha och efterfrågar och för vilken de kommer att betala vad det kostar eftersom de är i behov av den. Ingen kommer direkt att avstå beroende på dagens elpriser, utan man kan ta ut de kostnader man tycker är rimliga. Där någonstans har det blivit en brytning mellan den kalkylränta som Energimarknadsinspektionen har satt och vad elnätsbolagen vill ha.

Jag kan tycka att finns utrymme för någon form av politisk prövning av vilken risk det egentligen finns med att ha monopol på en marknad som har en tjänst som alla efterfrågar och för vilken alla kommer att betala vad det kostar.

Risken för elnätsbolagen är minimal. Det finns egentligen ingen risk över huvud taget. Då är det orimligt att kalkylräntan sticker i väg med 25–30 procent från den nivå som Energimarknadsinspektionen har satt.

Det är givetvis bra att Energimarknadsinspektionen har fått i uppdrag att se över detta, så att överinvesteringar ska undvikas. Man ska inte kunna bygga upp en kapitalbas där man till exempel kan upprätthålla en oskäligen avgiftsnivå. De ska även se över metoder för fastställande av just avkastningen. Men det finns inget i uppdraget som förhindrar att man återigen skulle kunna hamna i de utdragna juridiska processerna och att det blir föremål för en prövning i förvaltningsrätten.

Ett sätt som en del har föreslagit är att regeringen skulle kunna fastställa kalkylräntan i till exempel ett regeringsbeslut, för att den inte ska bli föremål för en juridisk process.

På den vägen kan man hamna i en situation där man inte har dessa utdragna processer. Det kan byggas upp ryggsäckar under avgiftsperioder, och det kan bli väldigt otryggt för kunden. Det kan bli avgiftsökningar med 30 procent, och nästa period kan avgifterna minska. Det blir alltså väldigt oförutsägbart över tid.

En sak är om man har synpunkter på innehållet i kapitalbasen. Men för kalkylräntan borde det råda betydligt större förutsägbarhet för vilken kalkylränta som ska gälla. Det är bra för kunderna som kan se prisutvecklingen på sitt elnät och även för den som ska göra investeringar och räkna på vad som är rimligt att investera och hur mycket som man räkna hem. Man måste veta vilken kalkylränta som man har att utgå från så att det inte hela tiden när man har stora lappkast krävs en juridisk process.

Anf. 57 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Det är sant att det har varit ganska stora lappkast. Men det är viktigt att komma ihåg att i grunden handlar det om den otydlighet som fanns i och med de beslut som fattades av tidigare riksdag och regering. Elnätsbolagen hade den rätten. Nu har regelverket skärpts, och det märks delvis i den prövning som nu pågår. Det är bara delar av regelverket som prövas, den så kallade kalkylräntan som ledamoten mycket riktigt påpekar.

Den processen pågår, och som statsråd kan jag därför inte blanda mig i den. Sådan är vår konstitution – med rätta.

Däremot är det uppenbart att vi behöver se över regelverket. Det är mot den bakgrunden som vi har lämnat dessa uppdrag. Jag ser fram emot att få resultatet så att vi kan ta slutgiltig ställning till hur detta ska ske.

Men jag vill återigen påpeka att det är viktigt att vi har ett regelverk som ger incitament att investera också för framtiden. Som mycket riktigt har påpekats var det inte riktigt så med det gamla regelverket. Då gynnades man snarare av att hålla fast vid de gamla näten så långt som det var möjligt. Det märks också i det investeringsbehov som nu har jobbats upp.

Mot bakgrund av detta är det väldigt viktigt med mer förutsägbarhet. Det innebär större trygghet för kunderna. Det måste bli en rimlig balans mellan bolagens krav på avkastning och konsumenternas behov av att få sin el levererad året om till rimliga kostnader.

Det är precis det som vi ser över. Det är också det och hur det ska gå till som Energimarknadsinspektionen ska lägga fram förslag om.

Jag tycker att det är en viktig lärdom från de föregående perioderna och den orda som har rätt att när man vidtar åtgärder ska man tänka igenom dem så att de blir ordentligt genomförda – detta för att man inte om och om igen ska hamna i samma situation. Det blir inte lyckligt för någon, vare sig för elnätsägarna eller för elkonsumenterna, oavsett om det rör sig om industrin eller hushållen.

Anf. 58 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Vi är ändå ganska överens. Jag hoppas att statsrådet inte missuppfattar mig. Det var inte en uppmaning att lägga sig i den pågående domstolsprövningen. Jag ville bara ge något att fundera på inför den kommande perioden till 2020, om man skulle fastställa kalkylräntan genom ett regeringsbeslut. Det är ingenting som är aktuellt för den process som nu pågår. Jag hoppas att statsrådet inte missuppfattar mig.

Strax efter den här interpellationsdebatten hoppas jag att frågan lämnas över till Energimarknadsinspektionen. Sverigedemokraterna och jag kommer givetvis att följa frågan, utfallet av utredningen och vilka bitar som kan komma på plats inför nästkommande intäktperiod. Vi tycker att det är angeläget med ytterligare justeringar för att kunna föra regleringen framåt.

Det är viktigt för många mindre industriföretag, för privata kunder och för konkurrenskraften att vi kan ha väl avvägda elnätspriser och att de står sig mellan intressen av investeringar i elnäten, av att man ska ha en hög drifts- och leveranssäkerhet samt av intresset att inte ta ut överpriser som hämmar konkurrenskraften för olika produkter som förädlas och ska ut på en global marknad.

Det är viktigt att man fortsätter arbetet med att täppa till de luckor som fortfarande finns i den befintliga elnätsregleringen.

Med detta tackar jag för debatten.

Anf. 59 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Mattias Bäckström Johansson, för en angelägen debatt! Både det föregående året och det här året är ju väldigt händelserika år när det gäller energisektorn i vårt land. Under de två år som jag har haft förmånen att vara energiminister har vi startat och genomfört ett stort antal processer för att säkra det som vi har all rätt att kräva fungerar i vårt land, nämligen ett stabilt energi- och elsystem.

Vi har genomfört en rad utredningar och fattat beslut. Energikommisionen – där ledamoten själv har deltagit – har ju gått igenom större delen av vårt energisystem. Vi har också en blocköverskridande överenskommelse i botten. I år kommer vi dessutom att lägga fram ett stort antal propositioner till riksdagen för behandling och beslut som ska säkra en stabil och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser för lång tid framöver. Detta ska också ske med – så långt det är möjligt – minimal miljöpåverkan.

Lägg därtill att det också ska ske en skärpning av regelsystemet för elnäten. De ska fungera, och för att de ska göra det behöver man kontinuerligt göra investeringar. Detta är extra viktigt i en tid av snabb teknisk utveckling som öppnar helt nya möjligheter. Men det måste ske på en rimlig nivå och på ett sätt som skapar legitimitet och förtroende för detta system.

Jag har redan nu aviserat att vi ser framför oss en del skärpningar och att Energimarknadsinspektionen får resurser och ett uppdrag att lägga fram underlag för detta innan regeringen sätter ned foten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellationerna 2016/17:207, 215 och 216 om tilläggsdirektiv till LSS-utredningen

Anf. 60 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Bengt Eliasson har frågat mig om jag tänker verka för tilläggsdirektiv till LSS-utredningen där den ges i uppdrag att:

1. göra en analys av tim- och kostnadsutvecklingen inom personlig assistans och att jag först efter att denna analys är gjord tar ställning till om det är rimligt att kräva kostnadsminskningar inom personlig assistans
2. analysera utformningen och tillämpningen av 9 a § LSS i förhållande till målen för lagstiftningen och föreslå ändringar
3. göra en samhällsekonomisk analys som innefattar effekterna och konsekvenserna för brukare, anhöriga och kommuner av de olika alternativa insatser som står till buds och av utredningens bedömningar och förslag.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Bengt Eliasson har vidare frågat mig om det är min avsikt att:

4. begränsa enskildas möjlighet att anlita sin assistansanordnare för att få juridiskt stöd vid ansökan om personlig assistans eller andra LSS-insatser och hur detta i så fall förhåller sig till den grundlagsskyddade informationsfriheten
5. begränsa assistansanordnarens möjlighet att erbjuda enskilda juridiskt stöd vid sin ansökan om personlig assistans eller andra LSS-insatser, och hur detta i så fall förhåller sig till den grundlagsskyddade näringsfriheten
6. offentligt finansierat juridiskt stöd vid ansökan om personlig assistans eller andra LSS-insatser ska erbjudas som en egen insats.

Jag har i flera tidigare debatter pekat på att assistansersättningen och dess kostnadsutveckling alltsedan tillkomsten av reformen har varit föremål för utredningar och granskningar utan att mer stabila lösningar på de problem som uppmärksammas blivit lösta. Det gäller även under den tid som Liberalerna satt i regeringen.

De senaste tio åren har kostnaderna för assistansersättningen nästan fördubblats samtidigt som antalet brukare bara ökat i liten utsträckning. Antalet timmar som man får stöd har under samma period i genomsnitt ökat från 103 till 127 timmar per vecka.

Det finns flera rapporter och utredningar som beskriver orsaker till kostnadsökningen i assistansersättningen. Ingen av dessa förklarar alla orsakssamband, men vi vet trots allt en hel del om utvecklingen. Bland annat Försäkringskassan konstaterar i sina senaste rapporter att orsakerna till timökningen är flera. Försäkringskassan pekar på att antalet timmar som beviljas för så kallad tillsyn ökar samt att barn i takt med att föräldransvaret minskar beviljas fler timmar med assistansersättning.

Vidare pekar Försäkringskassan på att de brukare som har privata anordnare också har en snabbare timökning än de som har en kommunal anordnare. Antalet timmar ökar också kraftigt vid ett byte från en kommunal anordnare till en privat. Försäkringskassan bedömer det som troligt att privata anordnare i större utsträckning än andra söker om fler timmar.

Mot bakgrund av detta är LSS-utredningens uppdrag att analysera vilken roll privata anordnare har i kostnadsutvecklingen inom assistansen särskilt intressant. Detta tangerar också Bengt Eliassons frågor till mig kopplade till det faktum att vissa anordnare i dag erbjuder juridiskt stöd till personer med assistansersättning.

LSS-utredningen har i uppdrag att undersöka dels vilka möjligheterna är att juridiskt begränsa anordnarnas inflytande vid ansökningar om stöd, dels på vilket sätt det offentliga skulle kunna bistå personer som ansöker om personlig assistans med ett oberoende rättsligt stöd. I detta arbete ingår även att lämna juridiska analyser och konsekvensbeskrivningar av de förslag som utredningen vill gå fram med.

Jag varken kan eller vill föregå utredningens arbete genom att uttala mig om förslag som utredningen eventuellt kommer att lämna om rättsligt stöd till personer som ansöker om personlig assistans eller vilka avsikter och bedömningar som regeringen kommer att göra med anledning av dessa förslag.

Vidare pekar Bengt Eliasson i en av interpellationerna på att det finns en stor oro bland assistansmottagare mot bakgrund av de olika initiativ som regeringen tagit 2016 i assistansfrågan. Under 2016 har regeringen framför allt tagit två initiativ. Dels tillsatte regeringen LSS-utredningen, dels fick Försäkringskassan ett nytt mål för assistansersättningen där bland annat timutvecklingen finns omnämnd.

Vid sidan om dessa åtgärder har också annat hänt som inte har med regeringens initiativ att göra. Under 2016 har två prejudicerande domar som berör tillsyn som grundläggande behov samt så kallad egenvård fått genomslag i Försäkringskassans tillämpning av lagstiftningen. Regeringen har med anledning av det här vidtagit åtgärder för att öka kunskaperna om vilka konsekvenser dessa nya prejudikat får för personer med personlig assistans.

I detta sammanhang är det viktigt att betona att det är Försäkringskassan och inte regeringen som tolkar och tillämpar lagstiftningen.

Flera av de frågor som Bengt Eliasson ställer till mig rör beslut om tilläggsdirektiv till LSS-utredningen. Min bedömning är att utredningen har ett omfattande uppdrag med möjlighet att lämna förslag på alla de områden som Bengt Eliasson efterfrågar. Exempelvis omfattar utredningsuppdraget redan att göra samhällsekonomiska konsekvensanalyser av de förslag som lämnas. Sammanfattningsvis är det i dagsläget inte motiverat med tilläggsdirektiv till utredningen på de områden som Bengt Eliasson efterfrågar.

Anf. 61 BENGTE ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för ett uttömmande svar! Jag kan med viss sorg i hjärtat notera att statsrådet i sitt svar helt övergripande behandlar assistansersättning som ett problem som behöver lösas. Det blir tydligt att statsrådet ser det som ett egenvärde att dämpa kostnadsutvecklingen. Liberalerna delar inte denna uppfattning och anser att detta är ett felaktigt förfarande. Man borde först ta reda på orsakerna till kostnadsutvecklingen.

LSS och den personliga assistansen är en av det sociala områdets viktigaste frihetsreformer. Reformen behöver värnas och utvecklas. Den behöver naturligtvis också både moderniseras och förnyas, och för detta krävs utredningar och skarpa förslag. Men i grunden är LSS inte ett problem.

Givetvis ska skattepengar användas så effektivt som möjligt, och brott ska beivras. Detta är vi naturligtvis helt överens om. Men man kan inte, anser jag, göra som regeringen nu har gjort: först bestämma sig för att det kostar för mycket och i efterhand analysera vad kostnaderna består av.

Herr talman! Försäkringskassan har inte gjort några genomgripande analyser av omfattningen av fusk och felaktigheter sedan 2010, och det gjordes då på siffror från 2008. Man använde en metod som absolut inte lämpade sig för tvärsäkra slutsatser utan mer för breda antaganden. Sedan dess har ett antal omfattande regelförändringar genomförts, inte minst på initiativ av alliansregeringen men även senare. Många av dessa syftade till att minska risken för felanvändning. Ändå används dessa snart nio år gamla och mycket osäkra uppgifter, av bland andra statsrådet, som en absolut sanning för hur det förhåller sig i dag.

Statsrådet säger i sitt svar att kostnadsutvecklingen bland annat beror på att barn blir vuxna. Det är naturligt att behoven av timmar ökar när

personer ska ut i livet och klara sig själva och inte längre har sitt föräldrastöd. Statsrådet är kritisk till timutvecklingen. Frågan är om hon är kritisk till att timmarna ökar när barn blir vuxna. Det är ändå svårt för oss politiker att ändra på något sådant.

En annan orsak till ökade kostnader är att assistans för tillsyn ökar. Men Försäkringskassan har redan aviserat att detta kommer att minska på grund av Högsta förvaltningsdomstolens dom från 2015.

Det finns ytterligare faktorer som vi ännu inte har bra förklaringar till, något som även Försäkringskassan säger i sina egna rapporter. Ändå kan statsrådet tvärsäkert bestämma redan innan dessa analyser är gjorda att kostnaderna ska minska och att det ska kunna göras utan att någon som i dag har assistans behöver vara orolig.

Herr talman! Jag förstår faktiskt inte riktigt hur det här hänger ihop, och jag skulle gärna höra statsrådet utveckla sina tankar om detta.

Anf. 62 HANNA WIGH (SD):

Herr talman! Tack, ledamot Bengt Eliasson, som har lyft upp dessa viktiga frågor!

För en vecka sedan stod jag här och frågade statsrådet Åsa Regnér om LSS och den oroande utvecklingen på området. Jag blir, herr talman, kontaktad av personer som berörs direkt av dessa frågor. De uttrycker att om de inte kan få leva värdigt överväger de möjligheten att åtminstone få dö värdigt. Detta är effekten av den politik som regeringen för i dag, och det är så här Sveriges solidariska välfärdssamhälle har blivit.

Det svar som jag då hoppades på uteblev. Men jag vill än en gång lyfta upp regeringens omformulerade regleringsbrev eftersom det anknyter till detta. Man vill ”motverka överutnyttjande och brottsligt nyttjande med särskilt fokus på den ökande timutvecklingen”. Detta är inget annat än en skönmålning av det gamla direktivet som går ut på att spara pengar och att misstänkliggöra dem som berörs.

I den förra debatten lyfte jag fram att regeringens logik har allvarliga brister och att det finns en rad andra förklaringar till ett ökat antal assistanstimmar än dem som regeringen anför för att få spara pengar. Det svar jag fick var: ”Sverigedemokraterna tycker inte att det är viktigt att beivra brottslighet – det var en intressant information.”

Herr talman! Äntligen talar statsrådet klarspråk. Vi fick nu en gnutta ärlighet i regeringens verkliga syn på frågan. Enligt regeringen går 10 procent av assistansersättningen till fiffel och kriminalitet, och då vet vi vad vi har att vänta oss på området.

Förra veckan anförde jag att Försäkringskassans jurister lusläser lagar som fan läser Bibeln i ivern att försvåra för människor att få del av sina rättigheter. Regeringen tycks läsa rapporter om assistansen på samma sätt.

Nybeviljandet av assistans har sjunkit till ca 30 procent, vilket är en dramatisk minskning. Det måste innebära att de andra 70 procenten helt enkelt var kriminella lycksökare som motats i grind. Det är tur för välfärden! Det är inte konstigt att antalet brukare inte ökar.

Utöver regeringens lägliga bedömning att överutnyttjande kan härledas till tidigare nämnd förklaring finns faktiskt andra möjliga anledningar till att kostnaderna och timantalet ökar, herr talman. Men detta tycks inte intressera regeringen, då det motverkar dess syften.

Jag önskar tala om orsak och verkan. När en fri- och rättighetslag såsom LSS inskränks och blir svår för individer att få tillgång till behövs jurister som hjälper dem så att de kan få tillgång till denna rättighet och frihet. De ansöker inte om detta för att jäklas eller kosta samhället pengar utan för att det handlar om rätten till ett värdigt liv. Lagen erkänner dem denna rätt.

Men som läget nu är kan de inte få tillgång till detta, utan de behöver juridisk hjälp. Det här lägger regeringen de behövande till last och använder som motiv för att spara ännu mer pengar. Hur kan detta betraktas som human politik? Kan statsrådet förstå att regeringens och myndighetens eget agerande har tvingat fram en sådan utveckling i och med att man började tumma på att erkänna människor deras rättigheter?

När regeringen talar om träffsäkerheten inom assistansen brukar man framhålla att det finns andra alternativ som kan öka träffsäkerheten. Att försvåra för folk att ens kunna söka och få assistans är ett ypperligt bra förslag om det man eftersträvar är att spara pengar. De som drabbas kan ju ändå inte klaga särskilt högljutt eftersom deras rätt till stöd och deras juridiska representation har berövats dem.

Det är ett träffsäkert sätt att minska timutvecklingen. Det är kreativt, får jag tillstå, herr talman, men alldeles förkastligt och avskyvärt om man har någon empati och eftersträvar ett solidariskt samhälle.

Så vad är det regeringen gör mer än att smutskasta assistansfrågan och skjuta frågan och människors oro och lidande på framtiden? Jag ser inga svar på detta i det interpellationssvar vi har framför oss i dag.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag får be ledamoten att försöka undvika svordomar i talarstolen, även om det hänvisades till ett känt begrepp.)

Anf. 63 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Den kostnadsutveckling vi ser när det gäller assistansersättningen beror på flera saker, och jag försökte nämna några sakliga skäl. Jag har ingenting emot dem.

Jag har dock något emot att de medel som ska gå till utsatta personer med starka rättigheter används på fel sätt. Vi har ett antal rapporter, även nya rapporter, som säger att det förekommer felanvändning av en del av de 30 miljarder det handlar om.

Man säger att medlen används till ännu fler jurister. Därför tittar utredningen på om det går att frikoppla juristerna från bolagen. Det tycker jag är rimligt. Jag är inte emot jurister.

Man gör ganska stora vinster på dessa områden. Det rör sig om bolag som börsoteras. Det görs väldigt stora vinster; det behöver man titta på.

Medlen används till konsulter. Jag vill att medlen ska gå till dem som har rätt till denna reform. När så många uppgifter visar att mycket av skattebetalarnas pengar – jag tycker att kanske så mycket som 10 procent är mycket när det handlar om 30 miljarder – går till saker som reformen inte var tänkt för, då har jag ett ansvar för att någonting åt det.

Det finns 1 000 bolag som har etablerat sig på detta område, där det finns knappt 16 000 brukare. Det säger något om bolagens förväntningar på förtjänst. Jag är inte emot privata aktörer här – jag tror att man många gånger ger väldigt bra service och tjänster. Jag tycker att det är rimligt och

viktigt att brukarna kan bestämma själva, men det betyder inte att det inte ska finnas några regler eller att man inte ska bry sig om reglerna.

Till Bengt Eliasson vill jag säga att jag vet att ditt engagemang är genuint; det syns verkligen, och vi har haft många sådana här debatter tidigare. Du bryr dig verkligen om brukarna – det är det nog ingen som tvivlar på. Du bryr dig också väldigt mycket om bolagen och de privata aktörerna.

Men bryr du dig om skattebetalarnas pengar? Det finns ju väldigt stora behov hos dessa grupper. Det är mycket pengar. Jag tycker att skattebetalarnas pengar ska användas för dem. Vad har du för förslag för att på ett bättre sätt se till att medlen faktiskt används så som det var tänkt? Det skulle jag vilja höra.

Jag har tillsatt den här utredningen för att se till det. Jag har sett till att ansvarig myndighet kontrollerar att medlen används till rätt saker. Jag kommer att fördjupa mig när det gäller bolagen. I regleringsbrevet ingår uppdraget att i högre grad se till att medlen används som det var tänkt.

Vi har också gett uppdraget att se till att individer inte hamnar mellan stolarna. När det gäller de grundläggande behoven och de domar som vi har talat om har vi överlämnat den rapport som kom före jul till utredningen.

Det gäller att ta ett helhetsgrepp och se till rättighetsbärarnas intressen och samtidigt se till att medlen används på rätt sätt. Det är det jag gör.

Anf. 64 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaren! Det är sant: Vi har debatterat denna fråga många gånger, både IRL, som det heter på nysvenska, och på debattsidor. Jag antar att statsrådet också möter och märker av den stora oro som faktiskt finns bland assistansberättigade.

När det gäller det juridiska stödet och hur många bolag det finns handlar det mest om de enskildas valfrihet. Det är den som har drivit fram de många bolagen, och de flesta är ju väldigt små.

Men jag antar också att statsrådet möter de människor som inte vågar kontakta Försäkringskassan längre av rädsla för att förlora det stöd de i dag har – människor som den kille jag mötte i förra veckan, som håller andan varje gång telefonen ringer om den uppringande skulle presentera sig som myndighetshandläggare.

Herr talman! Jag konstaterar att statsrådet inte heller i denna debatt ger någon antydning om vilka alternativen till personlig assistans är. Alla med någon inblick i verkligheten vet ju att det handlar om institutionsboende, mer hemtjänst och framför allt en ökad börda för närstående och anhöriga. Något annat finns inte. De berörda kommer på goda grunder att känna fortsatt oro.

Jag har ställt frågan förut, och jag ställer den igen: Vad är, enligt statsrådet, alternativen till personlig assistans, eftersom kostnadsutvecklingen ska brytas?

Dagens svar på mina interpellationer, herr talman, innebär att utredningen, enligt kraven i direktiven, ska föreslå att det görs nedskärningar av assistansen och att de kvarstår.

Jag har ju frågat statsrådet om hon kan tänka sig att ge utredningen möjlighet att lägga fram förslag utan krav på kostnadsminskningar. På den punkten är direktiven mycket tydliga. Det finns inget utrymme för utredaren att lägga fram förslag som innebär oförändrade eller ökade kostnader

för assistansen, inte ens om utredaren kommer fram till att kostnadsökningen hittills beror på att behoven ökar – det vet vi inte än; det får vi se – och inte ens om utredaren skulle komma fram till att assistans är den mest kostnadseffektiva och träffsäkra insatsen. Inte ens då kan utredaren föreslå att insatsen utökas.

Regeringen är inte beredd att först ta reda på vad timutvecklingen beror på och därefter dra sina slutsatser. De berördas oro är alltså i någon mån välgrundad. Och jag undrar: Varför tar inte statsrådet denna oro ad notam?

Som statsrådet själv konstaterar i svaret var det först 2016 som Försäkringskassan började tillämpa de domar som lett till att så många blivit av med sin assistans. Jag vet självklart att regeringen inte får instruera Försäkringskassan i detalj när det gäller hur den ska tolka sina lagar, men i det regleringsbrev som Åsa Regnér själv nämner sa regeringen till Försäkringskassan att den skulle bli tuffare i sina bedömningar, och då blev den det. Mer än en person om dagen har förlorat sin assistansersättning. Många med mycket omfattande funktionsnedsättningar har fått sina liv helt ställda på ända.

Anf. 65 HANNA WIGH (SD):

Herr talman! Bara för att man säger något tillräckligt många gånger blir det inte sant. Dessa 10 procent som ständigt nämns saknar helt substans.

Att det råder stor skillnad mellan vår och regeringens syn i denna fråga är uppenbart, men jag är ändå nyfiken på vilka dessa alternativa, mer träffsäkra lösningar som regeringen talar om kan vara. Är det möjligen så att Socialdemokraterna är ute efter att damma av sina gamla välbeprövade lösningar med att institutionalisera människor?

Om det inte handlar om ren girighet från regeringens sida utan faktiskt om träffsäkra insatser, som det så fint heter, varför presenteras då inte några konkreta exempel på vad dessa träffsäkra insatser skulle innebära? Detta råkar sammanfalla med regeringens motvilja mot juridisk hjälp till personer som ansöker om assistans och som anlitar privata assistanssamordnare.

Herr talman! Regeringen vänder ut och in på sig i jakten på en förklaring till varför brukarna utsätter sig för att bli utnyttjade av profithungriga privata assistanssamordnare, när de kan välja det excellenta kommunala alternativet. Ändå väljer brukarna de privata anordnarna, som ökat sin marknadsandel från ca 20 till 65 procent. Regeringens motvilja mot privata alternativ är tyvärr inget annat än en ideologisk fråga, herr talman.

Det i kombination med regeringens styrande partis historiska syn på personer med funktionshinder och inställningen att storebror vet bäst ger tyvärr detta utfall. Jag önskar att regeringen skulle kunna förhålla sig till realpolitiken och sätta de berörda medborgarnas intresse i första rummet.

Herr talman! Statsrådet Åsa Regnér framhåller ofta ihärdigt att regeringen inte ändrat några lagar gällande LSS. Men det går inte att skylla på tidigare regeringar hur länge som helst, när det enda resultat regeringen kan uppvisa är utredningar som har till syfte att spara pengar så att man kan rulla tummarna medan människors liv slås i spillror och vissa till och med avlider till följd av regeringens empatilösa passivitet och jakt på kronor.

Anf. 66 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tror inte att Sverigedemokraterna ska läxa upp mig om partiets historiska människosyn och synen på människors lika värde.

Regeringen anser att personlig assistans och lagen om stöd och service har varit, är och ska vara en oerhört viktig rättighetsreform som säkerställer ett värdigt och fullgott, bra liv för personer med funktionsnedsättningar. Inom ramen för den lagstiftningen finns ett antal insatser. Liberalerna brukar ofta påminna om att de var väldigt operativa när den här lagen infördes. Varför menar de då att det är fel att se över insatserna när det nu har gått ganska många år? Jag har aldrig förstått det. Det var ju ni liberaler själva som föreslog det.

Det finns ju ett antal domar som har fallit i förhållande till den här lagen eftersom den till sin natur är ganska vid. En av de mest omdiskuterade kom 2012. Varför gjorde ni ingenting då, Bengt Eliasson? Varför hade du inte den här glöden då? Ni hade ju kunnat se över lagen då.

Det är inte sant att människor först nu har fått avslag och befinner sig i svåra rättsliga processer som säkert är oerhört ansträngande och på olika sätt ställer till det i människors liv. Sådant har ju förekommit förut. Varför gjorde ni inget åt det då, om ni tyckte att domarna inte följde lagens intentioner? Det är inte sant att Försäkringskassan först 2016 har börjat uppmärksamma domar.

Jag tycker också att det är lite obehagligt om man påstår att vi har myndigheter som inte följer sitt uppdrag. Då får man nog ha lite mer på fötterna. Det är ju myndigheter som ska tillämpa domar.

Sedan undrar jag igen: Om vi vet att skattebetalarnas medel används fel och inte kommer brukarna till del utan oseriösa privata anordnare, varför finns det då inga förslag från din sida, Bengt Eliasson? Du borde vara jätteupprörd över detta, för det handlar om medel som var tänkta att gå till just utsatta brukare. Jag vet att det finns väldigt många seriösa privata anordnare som erbjuder stöd och service av väldigt god kvalitet, men det finns också sådana som inte är seriösa. Varför har du inga förslag när det gäller detta? Det tycker jag är svårt att förstå. Det hänger ju ihop.

Anf. 67 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet! Vi har lagt fram en rad förslag. Jag tillhör dem som i tidigare års debatter kanske har tjatat allra mest om att det behövs en bred LSS-utredning, just för att den behöver moderniseras. Det är en gammal lagstiftning som nu behöver moderniseras och förnyas för brukarnas bästa. Men att enkom ha det ekonomiska perspektivet i direktiven, som det är nu, är vad kritiken främst handlar om.

Jag förstår att Åsa Regnér tidvis är lite irriterad på mig och kanske också på den debatt som ständigt förs. Men det är precis detta som kritiken mot regeringen handlar om. Den är hård men också välgrundad, för man har ett väldigt ensidigt synsätt.

Den så kallade praxisen, sådan den blivit, strider verkligen mot lagstiftningens intentioner. Vi har också haft förslag om hur detta skulle ändras, och lagstiftningen behöver ändras. Jag tycker mig ana att statsrådet tycker likadant, att rättspraxisen åtminstone delvis har utvecklats olyckligt. Då ligger det inte i min hand utan i Åsa Regnérs hand att föreslå ett snabbspår för detta.

Vi kan inte vänta, eller rättare sagt: De som har blivit av med sin assistans kan inte vänta. Då är vi långt inne i 2019. Statsrådet har makt och möjlighet att uppdra åt utredningen att ge förtur till behandlingen av den här frågan, som på statsrådets uppdrag underlag togs fram till nu i december. Vill statsrådet verkligen inte göra det?

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 68 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för den här debatten, Bengt Eliasson! Jag uppskattar verkligen ditt engagemang. Det är på detta sätt politiken utvecklas och bra förslag kommer fram. Jag blir dock frustrerad därför att jag fortfarande inte hör vad ni har för förslag på att komma åt felanvändning av medlen. Jag förstår inte varför det är så svårt för er att samtidigt ha sådana förslag. Det blir ju ett besked till skattebetalarna om att man använder deras pengar lite hur som helst, och det tycker jag är ett dåligt besked. Jag tycker att det är viktigt att man använder medlen till det som de var tänkta för, inte minst när det gäller utsatta personer som har rätt till dem.

Den utredning som vi har tillsatt tar ett helhetsgrepp om lagen om stöd och service. Utgångspunkten är hur man ska kunna säkerställa rättigheterna och kostnaderna så att vi har en lag som fungerar också i framtiden. Den måste jobba på.

Samtidigt har vi gjort ett antal insatser som er regering, Bengt Eliasson, hade kunnat göra. Det var vi som tog initiativ till den rapport som ISF har skrivit, där man har analyserat hur domar har påverkat och möjligen förändrat verkligheten i förhållande till lagen. Därför lämnar vi också över den. Det är vi som har skrivit i regleringsbrevet att man ska se över hur man kan säkerställa att personer inte hamnar mellan stolarna och hur man ska meddela varandra när det är olika huvudmän, vilket det ju fortfarande är, för att se till att man har kunskap om de olika individerna.

Man måste ta ett helhetsgrepp om detta. Jag är inte irriterad. Jag är fast övertygad om att vi måste göra detta. Jag tackar dig, Bengt Eliasson, för debatten och för ditt engagemang!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:209 om enkelrum eller dubbelrum i stödboenden

Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Alexandra Anstrell har frågat mig om det var min och regeringens avsikt vid beslutet om den nya lagstiftningen att stödboende skulle vara i form av enkelrum och om Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följer våra intentioner med lagstiftningen. Alexandra Anstrell har även frågat mig om jag och regeringen har för avsikt att förenkla för Sveriges kommuner för att de lättare ska kunna ge ungdomar stödboende på ett bra sätt. Till sist har Alexandra Anstrell frågat mig om det är min bedömning att Kommunsverige kommer att lösa ekvationen med att få plats till alla när förutsättningarna är att stödboende ska vara enkelrum samtidigt som vi har akut bostadsbrist och ersättningen från staten minskar drastiskt.

Jag välkomnar frågorna och uppskattar att vi tycks dela ambitionen att den nya placeringsformen stödboende ska vara ett väl fungerande komplement till de övriga placeringsformerna.

Den 1 januari 2016 infördes den nya placeringsformen stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år. Tänkbara målgrupper är barn och unga som tidigare varit placerade, barn och unga som lever i en otillfredsställande hemmiljö samt ensamkommande.

Regeringen ansåg det vara angeläget att det finns tillgång till fler placeringsformer för barn och unga som svarar mot barns och ungas faktiska behov. Även kommunerna efterfrågade fler alternativ på ytterligare placeringsformer. Stödboende infördes därför som ett kompletterande lagreglerat placeringsalternativ för barn och unga som inte har behov av sådana vård- och behandlingsinsatser som motiverar en placering i familjehem eller hem för vård eller boende, HVB.

Av propositionen framgår att det huvudsakliga syftet med den nya placeringsformen är att, under trygga former, träna och förbereda barnet eller den unge för ett självständigt boende och vuxenliv och att det bäst uppnås genom att barnet eller den unge har ett eget boende.

Med ett eget boende avser regeringen ett boende som är mer självständigt än HVB, det vill säga att barnet eller den unge bor i en lägenhet eller i en liknande boendelösning. Ett eget boende utesluter dock inte ett delat boende med andra barn eller unga som är placerade i stödboende, vilket också framgår av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om stödboende.

Kommunerna har också möjlighet att tillgängliggöra stödboenden genom andra boendelösningar. Som exempel kan nämnas studentkorridorer eller liknande boenden i anslutning till en folkhögskola där barnet eller den unge har ett eget rum.

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag börjat följa upp och utvärdera den nya placeringsformen. Socialstyrelsen lämnade i slutet av november 2016 en delredovisning av arbetet. Socialstyrelsen redogör för utmaningar för kommunerna i arbetet med att starta stödboenden. Bland annat nämns svårigheter att hitta lämpliga lokaler, vilket till stor del anses bero på en redan ansträngd situation på bostadsmarknaden. Myndigheten kommer att fortsatt följa utvecklingen av och bedöma hur placeringsformen stödboende svarar mot behoven hos flickor och pojkar samt vuxna och hur stödboenden utformas och bemannas.

Jag har full förståelse för att arbetet med att starta stödboenden inte är fritt från utmaningar. En rad saker påverkar självklart arbetet, inte minst den fortsatt ansträngda situationen inom socialtjänsten med anledning av flyktingmottagandet och att vi har en samhällsutmaning med att ordna nya bostäder. Placering av barn i olika placeringsformer, inklusive stödboende, ska dessutom ske efter en individuell bedömning utifrån barnets bästa, i enlighet med socialtjänstlagen. Det här medför att behoven av stödboenden kan skifta för olika kommuner och över tid.

Socialstyrelsen har redogjort för att totalt 140 kommuner har startat stödboenden under 2016. Trenden är att allt fler stödboenden startas, och det sker i snabbare takt. Myndighetens intryck är att samtliga kommuner har som mål att ha tillgång till stödboende i juli 2017, när det nya ersättningsystemet för mottagande av ensamkommande barn och unga träder i kraft. Det är positiva signaler.

I nuläget har regeringen inga planer på att vidta specifika åtgärder avseende kommunernas möjlighet att starta stödboenden. Men vi kommer fortsatt att följa utvecklingen noga.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 70 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, Åsa Regnér, för ditt svar! I Haninge, som jag kommer från, har vi i dag ett HVB-hem med 15 platser. Det ska nu göras om till ett stödboende för att möta behovet av boenden för ensamkommande och för att möta den nya ersättningen, som börjar trilla ut från och med i sommar. För alla åhörare kan jag passa på att berätta att ersättningen alltså blir lägre från och med i sommar. Då vill vi ha bra boenden som också ligger inom budgetramen.

Problemet, herr talman, är Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om stödboende, beslutade i maj 2016. I de föreskrifterna kan vi läsa att de egna boenden som ingår i ett stödboende ska vara hemlika och bestå av rum för boende, utrymme för tillagning och intag av måltider samt rum för personlig hygien. Det är jättebra. Vidare finns det allmänna råd om att ett eget boende bör bestå av en egen lägenhet som den placerade disponerar. Men om det bedöms lämpligt kan ett eget boende utgöras av ett rum för boende och utrymmen som delas med andra barn eller unga som är placerade i stödboendet. Det är fortfarande bra. Men i 5 kap. 2 § spetsar Socialstyrelsen till det: Vid placering i ett stödboende ska barnet eller den unge enligt punkt 1 få disponera ett eget boende.

Min interpellation handlar om huruvida det är enkelrum eller dubbelrum som gäller.

Herr talman! Med den nya lagstiftningen om stödboende verkar kommuner runt om i Sverige göra väldigt olika. Man tolkar alltså lagstiftningen och Socialstyrelsens riktlinjer olika. En del kommuner gör tolkningen att man inte får dela rum, det vill säga att alla ska ha enkelrum. Andra kommuner gör tolkningen att man kan dela rum. Bara här i Stockholms län – jag har mejlat mina kollegor – ser det väldigt olika ut.

I dag är det en akut bostadsbrist i många kommuner. Ska man då följa Socialstyrelsens riktlinjer om att ge varje barn ett eget rum kommer det att innebära att man måste minska antalet boendeplatser totalt. I dag är det ju vanligt att man delar rum på ett boende, till exempel ett HVB-boende. När det gäller vårt exempel i Haninge skulle det innebära att 15 platser på ett HVB-hem blir ett stödboende för åtta personer för att man inte ska begå lagbrott eller gå emot Socialstyrelsens föreskrifter, som man har uppfattat dem.

Statsrådet Regnér har i sitt anförande framfört: ”Ett eget boende utesluter dock inte ett delat boende med andra barn eller unga som är placerade i stödboende, vilket också framgår av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om stödboende.”

Kan jag och Kommunsvrige ta statsrådets svar som att det är okej att dela rum på ett stödboende, precis som på ett HVB-hem, så att man exempelvis inte behöver minska de befintliga 15 platserna på ett HVB-hem till 8? Är det enkelrum som gäller, eller är det okej med dubbelrum? Det är min fråga.

Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack så mycket, Alexandra Anstrell, för interpellationen och för ditt engagemang i de här sociala frågorna! På ett sätt är det en vanlig fredag, men på ett annat sätt är det verkligen inte det. Det är faktiskt dagen efter det att ditt parti öppnade för att samarbeta med Sverigedemokraterna. Det berör mig väldigt djupt. Jag kan inte bara hoppa över det när vi står här i kammaren. Det är en väldigt stor förändring och försämring, som jag ser det, av svensk politik.

När det gäller stödboende och olika placeringsformer i socialtjänsten ska man alltid utgå från barnets behov. Den flicka eller pojke som står framför en ska bedömas bo på det ena eller det andra stället utifrån sina möjligheter, sina rättigheter och sin situation. Det som hände hösten 2015 var att det kom många ensamkommande på en gång. Socialtjänsten hann inte med – så är det bara.

Stödboende är dock inte till enbart för ensamkommande – ibland pratar vi om det som att det skulle vara så. Det är en boendeform som man behövde och efterfrågade redan tidigare. Det fanns också förslag om det. Dock är jag glad att vi kunde samarbeta om att införa denna form av boende relativt fort, för vi behövde fler möjligheter i den situation som var.

Jag vet att socialtjänsten har ägnat 2016 – och man fortsätter med det 2017 – åt att göra bedömningar av ensamkommande och andra barn. De barn som har förutsättningar att ta ett mer självständigt ansvar och som inte behöver vård på samma sätt som de som bor på HVB ska kunna bo i stödboende. Då ska de kunna ha vuxna i sin närhet, men de behöver inte vård eller den omsorg som man behöver på ett HVB. Det är faktiskt så att många ungdomar som inte behöver bo på HVB har gjort det och sannolikt fortfarande gör det på många ställen, för man har inte haft andra alternativ. Nu ställer vi om så att de barn som lämpar sig för att bo i stödboende ska göra det.

Jag ska inte lägga mig i hur kommunerna gör. De ska följa lagen, och de ska följa föreskrifter. De ska göra bedömningar utifrån barnens behov och placera barnen. Jag antar att det är så här: Om man bedömer att två barn kan bo på ett stödboende och om de av något skäl vill bo ihop och alla är överens om det kan det säkert vara en bra lösning. Det är inte jag som ska placera barnen. Jag ska inte lägga mig i det.

Däremot behöver vi se till att det finns ett mottagande och en socialtjänst som fungerar. Därför har vi förstärkt socialtjänsten med medel till bemanning, till exempel. Därför har vi infört denna boendeform. Och därför ska vi följa upp det. Detta är en nyhet, och det kommer säkert att uppstå frågor. Därför är det bra att diskutera det. Jag kommer att följa upp det, men jag ser och noterar i Socialstyrelsens uppföljning att de flesta försöker lösa detta.

Det finns bostadsbrist i Sverige. Ja, det är jag medveten om. Därför har vi stimulansmedel till bostadsbyggande. Det byggs också mycket i Sverige.

Vi ska följa frågan, men jag tror ändå att det är helt nödvändigt att vi har den här formen av stödboende. Vi hade nämligen inte ett hållbart system förut när bara HVB fanns.

Anf. 72 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, Åsa Regnér, för ditt svar! Jag är glad åt att ministern inte ska lägga sig i enskilda placeringsbeslut. Det vill inte jag heller göra, men jag tycker att det är viktigt att vi har tydliga riktlinjer för Sveriges kommuner.

Placeringsformen stödboende vänder sig till barn och unga i åldern 16–20 år som har bristande familjestöd och som bedöms kunna bo i eget boende med anpassat stöd utan särskilt vård- eller behandlingsbehov. I ett stödboende kan barn och unga under trygga former träna på att bo i ett eget boende och bli förberedda inför ett självständigt boende och vuxenliv.

Hur blir man då självständig? Jag tänker att man blir självständig när man tar makten och kontrollen över sitt eget liv. Krävs det då ett enkelrum? Det är frågan.

Herr talman! Vi är sex syskon i min familj, uppvuxna tillsammans på en bondgård i Jämtland. Jag tycker nog att vi har vuxit upp till väldigt självständiga personer, trots att vi har delat rum i olika konstellationer under hela vår uppväxt.

Att bo i enkelrum i sig kan inte vara den viktigaste faktorn när det gäller att bli självständig, tänker jag. Jag tror dessutom att man till och med kan bli mer självständig om man delar rum eftersom man måste visa hänsyn gentemot en annan person.

Vi moderater är tydliga med att vi vill att fler ska kunna dela boende, och vi anser att lagstiftningen här är väldigt otydlig, speciellt riktlinjerna.

Herr talman! Riktlinjerna blir ett problem när Sveriges kommuner tolkar dem olika. Som jag sa i mitt inledningsanförande planerar nu flera kommuner enkelrum, andra planerar dubbelrum och en tredje grupp planerar både och. Vad är det som gäller?

Statsrådet säger i sitt svar att regeringen i nuläget inte har några planer på att vidta specifika åtgärder för att reda ut det här med enkelrum eller dubbelrum. Statsrådet måste väl ändå hålla med om att detta är ohållbart. Ett system måste väl vara förutsägbart, rättssäkert och jämlikt. Ekvationen går inte ihop.

Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! I Sverige har vi myndigheter som är ansvariga för att genomföra beslut och för att tolka lagstiftning. Det är inte min uppgift.

Intentionerna med lagstiftningen var att erbjuda fler boendialternativ än de två som fanns tidigare, det vill säga familjehem och HVB. Vi vet ju att en del framför allt äldre tonåringar bor och bodde i HVB, trots att de inte behöver den vård, omsorg och tillsyn som HVB-hem ska erbjuda. Därför fanns här en väldigt tydlig majoritet för att stödboende skulle införas.

Stödboende förutsätter att de äldre tonåringar som fortfarande är barn som bedöms kunna bo där har större möjlighet att ta hand om sig själva och förbereda sig för vuxenlivet. För att man ska bli en självständig individ, som ledamoten talar om, krävs förstås väldigt mycket.

En tanke med stödboende är alltså att man ska kunna förbereda sig för att ta ansvar för sin egen ekonomi och sitt eget liv när man sedan kommer ut på en vanlig bostadsmarknad och ska etablera sig i sitt vuxenliv. Men som jag sa: Finns det två personer som ska bo på stödboende och alla inblandade tycker att det passar bra att de bor tillsammans, inte minst de själva, ska jag inte lägga mig i det.

Anf. 74 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag ställde frågan om det var statsrådet Regnérs och regeringens avsikt vid beslutet om den nya lagstiftningen – lagen stiftas ändå här inne och inte hos myndigheten; de ska tolka den – att stödboende skulle vara i form av enkelrum.

Jag tycker inte att jag får några svar här. Det är tydligen så att intentionen var enkelrum, och då måste jag ändå fråga: Är det ministerns mening att man blir självständig endast i enkelrum? Hur ska vi annars meddela till våra kommuner vad det är som gäller? En lagstiftning och riktlinjerna måste vara konsekventa och enkla för kommunerna att fullfölja, och då kan vi inte stå här och vara så otydliga.

Återigen, Åsa Regné: Ja eller nej? Är dubbelrum okej?

Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för interpellationen! Jag tycker att jag har svarat på det här ett antal gånger. Jag kommer att följa upp det, och det är mitt slutord. Jag vill att den här reformen ska fungera som ett boende för äldre barn som snart ska klara sig själva och som bedöms inte behöva HVB.

Man ska följa lagen. Nu har Socialstyrelsen tolkat den i sina riktlinjer, och jag ska följa upp hur detta fungerar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2016/17:210 om talerätt vid skydds- och licensjakt

Anf. 76 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Runar Filper har frågat mig dels om jag ser problem med talerättens utformning i dag och vilka åtgärder det i så fall föranleder från min sida, dels om jag ämnar ta initiativ till att utreda konsekvenserna av denna lagstiftning och återkomma med förslag på hur lagstiftning och tillämpning av talerätten kan förbättras.

Låt mig inleda med att säga att jag förstår att sena besked om jakt kan försvåra en långsiktig rovdjurspolitik och leda till olägenheter för de jägare som har förberett sig för jakten genom att planera resor, boka boenden och ta ut semesterdagar.

För att få till stånd en snabbare, effektivare och mer likvärdig beslutsprocess har regeringen infört ett skyndsamhetskrav för handläggning av mål i domstol om jakt efter de stora rovdjuren och för myndigheternas handläggning av ärenden om jakt efter arter som skyddas av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Regeringen har även infört en ordning som innebär att överklaganden av beslut om jakt efter stora rovdjur prövas av en och samma domstol, förvaltningsrätten i Luleå.

För att eventuella överklaganden ska kunna överprövas innan jakttiden för varg startar har regeringen dessutom infört en ordning som innebär att beslut om licensjakt på varg som huvudregel får fattas senast den 1 oktober. Årets licensjakt har också genomförts som planerat.

Myndigheter och domstolar avgör i varje enskilt fall om ett överklagande ska tas upp till prövning. När det gäller föreningarna Nordulv och

Wolf Association Sweden har överklaganden tidigare avvisats av kammar-rätten i Sundsvall, men samma kammarrätt har i senare domar bedömt att föreningarna har rätt att överklaga beslut som omfattas av Århuskonventionen, såsom beslut om jakt efter varg.

Sverige är sedan 2005 part till konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, den så kallade Århuskonventionen. Konventionen är också en del av EU:s rättsordning.

Syftet med konventionen är att ge var och en möjlighet att bidra till att skydda nuvarande och framtida generationers rätt att leva i en god och hälsosam miljö. Som part till konventionen ska Sverige garantera att allmänheten har rätt att ta del av miljöinformation och rätt att, under de förutsättningar som anges i konventionen, delta i beslutsprocesser om miljön.

Konventionen innehåller även bestämmelser som ger den berörda allmänheten tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Sverige är skyldigt att se till att handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot miljölagstiftningen kan prövas av domstol eller i administrativ ordning. Med berörd allmänhet avses bland annat sådana organisationer i det civila samhället som främjar miljöskydd.

Det är en allmän förvaltningsrättslig princip att förvaltningsmyndigheters beslut som innebär någon form av rättsverkan ska kunna överklagas. När det gäller frågor om jakt på arter som, liksom vargen, omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv har såväl EU-domstolen som Högsta förvaltningsdomstolen slagit fast att enskilda, bland annat miljöorganisationer, måste ha möjlighet att få frågor om huruvida skyldigheterna i direktivet uppfylls på nationell nivå prövade i domstol.

Beslut om jakt på arter som omfattas av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet ska därför kunna prövas i domstol. Detta ligger i linje med den inom svensk rätt sedan länge bärande tanken bakom miljöorganisationers talerätt, nämligen att de företräder allmänhetens intressen.

Regeringen anser att det är viktigt att stärka allmänhetens tillgång till miljöinformation, rättslig prövning och medverkan i beslutsprocesser. Varje åtgärd måste dock naturligtvis föregås av en noggrann avvägning mellan olika intressen och utifrån sina respektive förutsättningar.

Det finns flera exempel på frågor som bereds av regeringen som rör allmänhetens tillgång till rättslig prövning, bland annat miljöorganisationers klagorätt i miljöbalken. Frågor om tillgång till rättslig prövning ingår också i den rättsliga översyn av skogsvårdslagen som nu genomförs.

Anf. 77 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka ministern för svaret på interpellationen.

Den springande punkten och problematiken som jag efterlyser svar på är små, knappt existerande, ideella föreningars rätt att överklaga vissa domar och beslut kopplade till miljöbalken. Det har fått stora negativa konsekvenser – de ständiga överklagandena av myndighetsbeslut har stoppat jaktbeslut gång efter annan, år efter år.

Detta har medfört stora bekymmer och stor besvikelse för den landsbygdsbefolkning som ideligen drabbas av rovdjursangrepp på boskap och hundar. Viltvården i ordets rätta bemärkelse har begränsats kraftigt, och koncentrationen av varg har blivit ytterst besvärande lokalt och regionalt

vad gäller både tamdjursangrepp och att den kraftigt har åderlåt it älgstammen. Värmland, som jag kommer från, hade för tio år sedan Sveriges mäktigaste älgstam. Per 1 000 hektar hade vi mest älg i landet. Nu har vi sjunkit så mycket att bara Blekinge och Halland har en skralare älgstam än Värmland.

Miljöministern skriver i sitt svar att hon förstår att sena besked om jakt kan försvåra en långsiktig rovdjurspolitik och leda till olägenheter för de jägare som förberett sig för jakt. Det är riktigt, men det handlar inte bara om olägenheter för jägarna. Miljöministern glömmet helt bort dem som verkligen är berörda: ägare av boskap, hundägare och oroliga småbarnsföräldrar i områden där vargar och andra rovdjur stryker kring knutarna. Det är inte så roligt att ha sina barn stående på en grusväg flera hundra meter från bostaden i väntan på skolskjutsen och veta att det finns varg i området, att man bor i ett vargrevir. Hela Värmland består av vargrevir, stora delar av Dalarna och Hälsingland likaså.

Det skyndsamhetskrav som regeringen infört, att överklagad skydds- och licensjakt ska hanteras skyndsamt med förtur i domstolen, är naturligtvis bra. Frågan är bara hur det kommer att fungera i praktiken.

För att undvika att vargjakten ställs in år efter år bör ett tillägg skrivas in i Naturvårdsverkets föreskrifter om att jakttiden ska kunna förlängas oavsett om den ordinarie jakttiden är förbi när ett sent domstolsutslag kommer. Detta har SD motionerat om som ett komplement till skyndsamhetskravet om domstolsutslag ändå dröjer.

Att miljöorganisationer ska kunna överklaga beslut som förorsakar industriell påverkan på miljön liksom nya vägsträckningar med mera ser vi som viktigt och självklart. Att jaktbeslut ska kunna överklagas är också självklart.

EU-domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen har som ministern säger slagit fast att överklagade jaktbeslut ska kunna prövas i domstol. Det ledde till inställda jakter med en gång år 2016 när det infördes liksom år 2012, -13 och -14, när det tidigare gällde. År 2013 hann man skjuta tre vargar innan jakten ställdes in, ska sägas.

Men här gäller ifrågasättandet giltigheten och rätten att överklaga, att en liten organisation med 100 medlemmar får föra allmänhetens talan och hur kriterierna för att få överklaga mäts och bedöms. Det är därför vi menar att regeringen tydligt bör utreda konsekvenserna av denna lagstiftning och återkomma med förslag om hur lagstiftning och tillämpning kan förbättras.

Art- och habitatdirektivet är från -92. Vid den tiden fanns det knappt någon varg i Sverige. Fågeldirektivet är ännu äldre, från -79. Förutsättningarna har ändrats, och vi kan inte stirra oss blinda på ett gammalt direktiv när vår fauna har utökats och vi har en helt annan problematik än vi hade då.

Anf. 78 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Som jag sa i mitt första inlägg avgörs det av domstolen vilka som har möjlighet att överklaga.

Beslutet i varje enskilt ärende avgörs i enlighet med de principer som läggs fram i Århuskonventionen, som också är EU-rätt. Det görs inte hipp som happ utan är välstrukturerat och tydligt. Det finns tydliga gränser.

Frågan om de organisationer som nämns i interpellationen är överspelad. Det finns senare domar än den som nämns i interpellationen som reder ut det, och domstolar har slagit fast att just de här organisationerna har rätt att överklaga enligt regelverket.

Jag är glad att det finns bred samsyn i fråga om att miljöorganisationer ska kunna överklaga miljöbeslut, inklusive jaktbeslut.

Miljöbalkskommittén har en gång i Sverige noggrant tittat igenom det här sättet att arbeta och i sitt betänkande slagit fast följande: De synpunkter och faktauppgifter som lämnas av miljöorganisationer är värdefulla, då en organisation kan lyfta fram vissa aspekter i ett omfattande utredningsmaterial och ibland förmå sökande och prövningsmyndighet att fördjupa resonemang och motivera ställningstaganden tydligare. Genom sina sakkunskaper har miljöorganisationer bidragit till bättre beslutsunderlag och i vissa fall till skärpt miljöprövning i vissa ärenden. Miljöorganisationers överklaganden har också bidragit till praxisbildningen på miljöbalkens område. En miljöorganisation kan genom att lämna in kompletterande underlag och argumentera utifrån det allmänna miljöintresset bidra till större spännvidd i de frågor som en prövningsmyndighet har att ta ställning till. Dessutom har en organisation många gånger bättre förutsättningar än enskilda sakägare att på ett koncentrerat och kunnigt sätt ge uttryck för de synpunkter som finns både hos enskilda och i organisationer.

Miljöbalkskommittén drog slutsatsen att miljöorganisationer har en viktig roll i miljöprövningen och att det sammantaget inte finns något stöd för att möjligheten att delta i miljöärenden i första instans eller rätten att överklaga har missbrukats av miljöorganisationer i något otillbörligt syfte, exempelvis att fördröja besluten.

Jag uppfattar att principen vi arbetar med, att miljöorganisationer ska ha rätt att överklaga, är väl förankrad i riksdagen. Vi har sett över hur det fungerar.

Det som har hänt de senaste åren är att regeringen har skapat ordning och reda i besluten om jakt i Sverige. Det är en tämligen ny ordning, men den är mycket mer stringent. Nu finns det tydliga handläggningstider, och det är tydligt uppstyrt när under året besluten ska hanteras. Det ger möjlighet till en mycket godare ordning som kan lägga grunden för bred förståelse och acceptans för den förda politiken.

Anf. 79 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Att det nu införts en ny ordning där överklaganden av beslut om jakt på stora rovdjur prövas av en och samma domstol, Förvaltningsrätten i Luleå, är bra och skapar kontinuitet. Det är en nyordning som är bra. Det är också bra att beslut om licensjakt på varg ska fattas senast den 1 oktober, då det ger förutsättningar att hinna avsluta processen innan jakten ska börja. Allt är alltså inte dåligt. Det finns också bra saker, även från vår horisont sett.

Att kunna överklaga myndighetsbeslut är självklart i ett rättssäkert samhälle. Därom är vi alla eniga. Lika viktigt och självklart borde det vara att de som är berörda och drabbade ska ha talerätt. Talerätten borde rimligen ge större inflytande för berörd landsbygdsbefolkning och lokala föreningar, näringar och byalag. Det är dessa som berörs av problematik och myndighetsbeslut och som har naturlig och historisk förankring i den bygd där problematiken finns.

I dag får hemliga sällskap som inte har den minsta förankring i dessa bygder och områden ändå överklaga jaktbeslut, för det tillåter talerätten. Nuvarande regelverk är minst sagt märkligt och förkastas av oss sverigedemokrater i miljö- och jordbruksutskottet.

Det stämmer, som miljöministern säger i svaret, att föreningarna Nordulv och Wolf Association först fick sina överklaganden avvisade i kammarrätten och sedan bedömdes ha rätt att överklaga beslut som omfattas av Århuskonventionen. Så sent som dagen före julafton tror jag att det blev ett nytt utslag där.

När talerätten först avvisades miste båda föreningarna sin talerätt på grund av fingerade namn, bristfälliga intyg, saknade efternamn och pseudonymer.

Om man går in på Nordulvs sida ser man att det räcker med namn för att bli medlem. Inga adressuppgifter eller andra identifieringsuppgifter krävs. Bara det visar att det är mycket svårt att avgöra om en sådan förening är seriös eller inte.

Jag önskar att regeringen ser över lagstiftningen, så att miljöorganisationernas rätt blir mer restriktiv. Det är en mycket viktig sakfråga som SD kommer att fortsätta driva tills detta blir verklighet.

Det är uppseendeväckande att en organisation som har uppnått 100 medlemmar räknat i hela Sverige ska ha talerätt och kunna överklaga och stoppa beslut var som helst där de aldrig någonsin har satt sin fot. Det är beslut som de inte berörs av på något vis. Men lokalbefolkningen, som har sin förankring där, har stora problem.

Verksamhet och näringar försvåras, och tamdjurshållning och fårskötsel fördyras på grund av dyra åtgärder och stängsel för att skydda den egna boskapen. Det handlar om obetalt arbete och tiotusentals eller hundratusentals kronor i förlust för att hålla rent från sly, gräs och buskar kring eltrådarna, och det är dyr ström. Dessa stängsel får man till stor del bidrag för, men de kanske inte alltid täcker hela kostnaden.

Organisationer utan hemvist i bygden sitter i någon storstad och agerar miljöorganisation på internet, till exempel på Facebook, och ges rätten att obstruera och styra svensk jakt- och viltpolitik. Detta tycker vi är allvarligt.

Nuvarande regelverk är alltså minst sagt märkligt och förkastas av Sverigedemokraterna.

Ser inte miljöministern några som helst problem med det som jag beskriver i fråga om talerättens utformning i dag när det gäller kvalifikationer för att få överklaga?

Anf. 80 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag reagerar starkt mot ledamotens sätt att misskreditera föreningslivet i Sverige och sprida rykten i kammaren.

Det är domstolar som avgör vilka som har rätt att överklaga de beslut som domstolar har fattat. Jag ser inte att det ska ske politiskt i kammaren. Det ska ske i laga ordning. Det handlar om att uttolka en internationell konvention och EU-rätten. Det gör Sveriges domstolar på ett utmärkt sätt.

Jag blir lite upprörd, som ni märker.

Jag kan däremot vara glad åt att de åtgärder som regeringen har vidtagit för att skapa ordning och reda i besluten kring jakt i Sverige uppenbarligen har stöd av riksdagens alla partier. Jag är glad att ledamoten kan erkänna det.

Denna nya ordning, där vi har avpolitiserat besluten kring jakt och fört in dem i förvaltningsrätt och i domstol, förväntas leda till att antalet överklaganden minskar över tid. Vi får ge denna nya ordning viss tid.

En viktig del i denna ordning är att de slutgiltiga besluten om jakt ska komma i god tid, så att alla berörda kan planera och vet vad som gäller. Vi ser också att det under denna korta tid redan har blivit bättre. Men vi ska ge detta något år för att ytterligare sätta sig. Och, som sagt, antalet överklaganden förväntas minska. Det är viktigt.

Jaktpolitiken i Sverige måste baseras på fakta och vetenskap. Det ska vara ordning och reda när beslut tas, och det ska ske i lugn och ro. Det ska inte vara någon politisk klåfingrighet. Det är detta som regeringen har sett till med den nyordning som vi har skapat.

Anf. 81 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Som jag sa kräver medlemskap endast namn. Som vi hörde här saknas fullständiga namn och kontaktuppgifter. Fingerade namn och pseudonymer har använts vid medlemsregistreringen. Det tycker inte jag är seriöst. Det skapar förtroendesprickor när sådana låtsasföreningar ska ödelägga folks vardag, sysselsättning och näringar.

De tar inte heller avstånd från civil olydnad i sina stadgar. Ordföranden i Wolf Association Sweden har skrivit på sin Facebooksida: Jakt på jägare, var ansöker man om det?

Är det särskilt seriöst? Det tycker inte jag.

Det är detta som har blivit det senaste årets cirkusföreställning i vargpolitiken. Miljöorganisationers rätt att överklaga är en självklarhet. Både djur och natur ska bevaras för kommande generationer. Det är vårt gemensamma ansvar. Därom är vi alla ense.

Jag ska förtydliga. Det som ifrågasätts är regeringens låga krav på föreningar för att uppnå rätten att få överklaga skydds- och licensjaksbeslut enligt Århuskonventionen. Kravet var tidigare 2 000 medlemmar. Miljödepartementet har gått längre än vad EU-domstolen har uttalat gällande kvalifikationen för talerätt.

Föreningar är så hemliga att de knappt ens finns på papper. De har hemliga styrelser och hemliga årsmöten. Vad ser man av föreningarna? Vad vet man om dem? Det enda man vet är att de figurerar i överklaganden av skydds- och licensjakter och att de är ute för att störa ut jakter genom sabotage.

Här måste det konkretiseras från statens håll vad som är minimikriterier för att kunna överklaga skyddsjakter.

Ett fåtal människor har tagit över – kidnappat – svensk rovdjurspolitik och har en mycket stor inverkan på företags och enskilda människors ekonomi, psykiska hälsa och djurhållning.

Vi menar därför att regeringen tydligt bör utreda konsekvenserna av denna lagstiftning och återkomma med förslag om hur lagstiftning och tillämpning kan förbättras.

Detta måste väl ändå minister Karolina Skog se, även om hennes politiska hemvist, Miljöpartiet, gör att hon blundar.

Prot. 2016/17:58
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 82 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Det som ledamoten gör här i kammaren är att döma ut förmågan hos Kammarrätten i Sundsvall att läsa svensk lag och agera i enlighet med den i sina beslut. Kammarrätten i Sundsvall har bedömt att de föreningar som nämns här har rätt att överklaga beslut som omfattas av Århuskonventionen.

Det enda som jag behöver veta om denna förening gäller överklagandebilden, eftersom det är sagt att det är detta som är Kammarrättens uppgift. Det ska inte göras av politiker.

Om ledamoten dessutom har uppgifter om hur medlemmar i denna förening agerar, som skulle vara brottsligt och så vidare, bör ledamoten ta detta i laga ordning och inte förmedla det i kammaren. Det är inte det som vi har politiska debatter till.

Syftet med att miljöorganisationer ska kunna överklaga exempelvis beslut om jakt är att de kan företräda allmänheten och kan föra in kunskap i beslutsprocesserna och göra beslutsprocesserna bättre. Det är en princip som är viktig och som har lett till att rättspraxis inom miljöområdet i stort har förbättrats i Sverige.

Vad gäller just jaktbesluten har vi historiskt sett haft en oordning i Sverige. Denna regering har skapat en bättre ordning och en bättre kontinuitet genom att lägga dessa beslut i samma domstol och skapa tydliga regler för handläggningstider. Jag hoppas att denna ordning över tid också kommer att leda till färre överklaganden och mer stiltje kring dessa frågor, som ska hanteras som de administrativa beslut som de är.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2016/17:77 Riksrevisionens rapport om Statens servicecenter

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 januari

2016/17:236 Tandvårdsavgifter för pensionärer

av *Jeff Ahl* (SD)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:237 Friskvårdsbidrag för ridning och golf

av *Alexandra Anstrell* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 januari

2016/17:672 Orosanmälningar

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:673 Avskaffande av reglerna om danstillstånd

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:674 Personalförsörjningen inom socialtjänsten

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:675 Åtgärder mot rikspolischefen

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:676 Svenska biodlare

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:677 Hotet från högerextremister

av *Jamal El-Haj* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:678 Lagstiftning om grooming

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:679 Valfärdsföretagens avkastning

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:680 Nordea och kollektivavtal

av *Peter Persson* (S)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:681 Apoteksmarknaden

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:682 Kampanjen till FN:s säkerhetsråd samt Pierre Schoris uppgifter om röstbyten

av *Sofia Arkelsten* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:683 Sysselsättningsfasens avveckling

av *Jenny Petersson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:684 Ökning av sexualbrotten

av *Ellen Juntti* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Prot. 2016/17:58
20 januari

2016/17:685 Utländska stödligor

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:686 Godkännande av genmodifierade grödor

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 12.58.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 9 anf. 42 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Svar på interpellation 2016/17:161 om statliga beredskapsjobb	2
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	3
Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	5
Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 6 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	6
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	7
§ 5 Svar på interpellation 2016/17:166 om delegationen för att bryta långtidsarbetslöshet	7
Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	7
Anf. 9 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	9
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 11 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	11
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	11
Anf. 13 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	12
Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	13
§ 6 Svar på interpellationerna 2016/17:202 och 203 om anställningsskyddet i LAS	13
Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	13
Anf. 16 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S).....	14
Anf. 17 ANNELIE KARLSSON (S).....	15
Anf. 18 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	16
Anf. 19 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S).....	16
Anf. 20 ANNELIE KARLSSON (S).....	17
Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	18
Anf. 22 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S).....	18
Anf. 23 ANNELIE KARLSSON (S).....	19
Anf. 24 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	19
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:133 om det svenska stödet för Indiens medlemskap i Nuclear Suppliers Group (NSG).....	20

Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
Anf. 26 STIG HENRIKSSON (V).....	20
Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
Anf. 28 STIG HENRIKSSON (V).....	22
Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23
Anf. 30 STIG HENRIKSSON (V).....	24
Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:195 om kommunernas situation med att ordna bostäder till flyktingar	25
Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
Anf. 33 JAN ERICSON (M).....	26
Anf. 34 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
Anf. 35 JAN ERICSON (M).....	28
Anf. 36 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	29
Anf. 37 JAN ERICSON (M).....	30
Anf. 38 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:196 om stärkt upphovsrätt för de kreativa näringarna.....	31
Anf. 39 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
Anf. 40 JÖRGEN WARBORN (M).....	32
Anf. 41 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	33
Anf. 42 JÖRGEN WARBORN (M).....	34
Anf. 43 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	35
Anf. 44 JÖRGEN WARBORN (M).....	36
Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	36
§ 10 Svar på interpellation 2016/17:220 om Migrationsverkets handläggningstider	37
Anf. 46 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	37
Anf. 47 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	38
Anf. 48 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	38
Anf. 49 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	39
Anf. 50 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	41
Anf. 51 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	41
Anf. 52 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	42

§ 11 Svar på interpellation 2016/17:219 om rimliga elnätspriser	43
Anf. 53 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	43
Anf. 54 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	43
Anf. 55 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	44
Anf. 56 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	45
Anf. 57 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	46
Anf. 58 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	46
Anf. 59 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	47
§ 12 Svar på interpellationerna 2016/17:207, 215 och 216 om tilläggsdirektiv till LSS-utredningen	47
Anf. 60 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	47
Anf. 61 BENGT ELIASSON (L)	49
Anf. 62 HANNA WIGH (SD).....	50
Anf. 63 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	51
Anf. 64 BENGT ELIASSON (L)	52
Anf. 65 HANNA WIGH (SD).....	53
Anf. 66 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	54
Anf. 67 BENGT ELIASSON (L)	54
Anf. 68 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	55
§ 13 Svar på interpellation 2016/17:209 om enkelrum eller dubbelrum i stödboenden.....	55
Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	55
Anf. 70 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	57
Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	58
Anf. 72 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	59
Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	59
Anf. 74 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	60
Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	60
§ 14 Svar på interpellation 2016/17:210 om talerätt vid skydds- och licensjakt	60
Anf. 76 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	60
Anf. 77 RUNAR FILPER (SD).....	61
Anf. 78 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	62
Anf. 79 RUNAR FILPER (SD).....	63
Anf. 80 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	64
Anf. 81 RUNAR FILPER (SD).....	65
Anf. 82 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	66
§ 15 Bordläggning.....	66
§ 16 Anmälan om interpellationer.....	66
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	67
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 12.58.....	68